

Kamer van Volksvertegenwoordigers

BUITENGEWONE ZITTING 1979

7 JUNI 1979

WETSVOORSTEL

tot oprichting
van een Waals bosbouwfonds

(Ingediend door de heer Pierret)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit wetsontwerp, dat opnieuw ingediend wordt in gemendeerde vorm, wil tegemoetkomen aan de verlangens van de C. E. R. W. die op 18 september 1978 een ontwerp-advies indiende dat de indiener van dit voorstel als richtsnoer gebruikt heeft.

De C. E. R. W. is de mening toegedaan dat de oprichting van een Waals bosbouwfonds past in het kader van een globaal Waals beleid voor de modernisering van de bosbouw en de bevordering van alle activiteiten i.v.m. de houtverwerking.

De indiener van het voorstel wou aan dat streven tegemoet komen, met name in artikel 3 van het wetsvoorstel. De C. E. R. W. oordeelde tevens dat het fonds dient te worden gestijfd door een gezamenlijke inbreng van de overheid en van de eigenaars van particuliere en openbare bossen op een wijze die nog moet worden bepaald door het Beheerscomité van het toekomstige bosbouwfonds.

Het beheer van het fonds wordt op paritaire wijze toevertrouwd aan de overheid, aan de vertegenwoordigers van de particuliere en openbare bosbezitters alsmede aan de afgevaardigden van de woudontginningsector. De oprichting van een Waals bosbouwfonds interesseert uiteraard vooral sterk beboste gemeenten en particuliere houtvesters. Men mag immers niet uit het oog verliezen dat 47 % van alle wouden toebehoort aan de overheid, het Rijk, de O.C.M.W., of de gemeenten. De overige 53 % is particulier eigendom.

Om een zo volledig mogelijk overzicht van het Waals bosbeheer te geven, wordt het artikel, dat door de heer Herbert C. Schorkorps gepubliceerd werd in het tijdschrift van de Waalse Economische Raad (1975, n° 5), na de toelichting

Chambre des Représentants

SESSION EXTRAORDINAIRE 1979

7 JUIN 1979

PROPOSITION DE LOI

portant création
d'un Fonds forestier wallon

(Déposée par M. Pierret)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition de loi, réintroduite sous une forme amendée, tend à rencontrer les préoccupations émises par le C. E. R. W. en date du 18 septembre 1978 qui a émis un projet d'avis dont l'auteur de la proposition s'est notamment inspiré.

Le C. E. R. W. estime que la création d'un Fonds forestier wallon s'inscrit dans le cadre d'une politique wallonne globale en faveur de la modernisation de la sylviculture et de la stimulation de toutes les activités transformatrices du bois.

C'est ce que l'auteur de la proposition a voulu rencontrer, particulièrement à l'article 3 de la proposition de loi. Le C. E. R. W. estime également que le fonds se doit d'être alimenté conjointement par les pouvoirs publics et par les propriétaires forestiers publics et privés, suivant des modalités à déterminer par le Comité de gestion du futur Fonds forestier.

La gestion du fonds doit être assurée paritairement par les pouvoirs publics, les représentants des propriétaires forestiers publics et privés, ainsi que par les représentants du secteur de la valorisation forestière. Il est évident que les communes forestières sont, en premier lieu, intéressées par la création d'un Fonds forestier wallon au même titre que les producteurs privés. En effet, il convient de rappeler que la forêt appartient aux pouvoirs publics, soit à l'État, soit aux C. P. A. S., soit aux communes à raison de 47 %. Les 53 % restants appartiennent à une multitude de propriétaires privés.

Par ailleurs, afin de donner un aperçu aussi complet que possible de l'économie forestière wallonne, l'article de M. Herbert C. Schorkorps publié dans la revue du Conseil économique wallon (1975, n° 5) est repris après ces déve-

overgenomen. Bij lezing van dat artikel zal men ongetwijfeld tot een duidelijker inzicht komen in de oogmerken van dit wetsvoorstel.

Het Belgische bosareaal beslaat ongeveer 20 % van het nationale grondgebied. Alles samen genomen omvat het zo wat 620 000 hectare, waarvan 80 % in het Waalse landsdeel is gelegen.

Al sedert de vroege oudheid hebben de bossen, door het voortbrengen van hoogwaardig hout, een hoofdzakelijk economische eersterangsrol gespeeld ten voordele van de gehele samenleving. Ook als leverancier van hout voor verwarmingsdoeleinden en voor het vervaardigen van onderkomens voor de plattelandsbevolking zijn zij waardevol gebleken.

Dank zij de Waalse bossen was het in het verleden voorts mogelijk hoogovens te bouwen en te voeden, zij het op ambachtelijke wijze, doch met de zekerheid van een veilige bevoorrading. In meer recente tijden, met name na de tweede wereldoorlog kor, met de grootscheepse aanvoer van hout uit de bossen, de steenkoolproductie op peil worden gehouden en de kolenslag worden gewonnen.

Momenteel gaat het grootste deel van de houtproductie naar het bouwbedrijf en de houtvezelfabricage.

Grote betekenis hechten onze producenten met name aan het timmerhout dat, getuige de indrukwekkende exportcijfers, vooral van belang is voor de bouwnijverheid en de houtverwerkende industrie.

De houtverwerkende industrie stelt in België 38 000 arbeidskrachten te werk, waarvan 3 250 in Wallonië.

Economische rol

De economische rol van de bossen kan niet los worden gezien van hun sociale rol. Hij is tweërlei :

1° de produktie van houtmassa, zo sterk en winstgevend mogelijk;

2° de aanvoer van wild, gelijk opgaande met de houtproductie.

De economische rol van de bosbouw is dus allereerst gelegen in het produceren van een belangrijke en hoogwaardige grondstof.

47 % van de bossen behoort toe aan de overheid, hetzij aan de Staat, hetzij aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, hetzij aan de gemeenten; de overige 53 % is in handen van nagenoeg 100 000 particuliere producenten. Het is een algemeen erkend feit dat de Belgische bossen wat de opbrengst per hectare betreft in de Europese Economische Gemeenschap op de eerste plaats staan : per jaar worden er 4,8 m³ per hectare gekapt, terwijl slechts een gemiddelde van 2,9 m³ wordt bereikt zowel in de vroegere Gemeenschap van de Zes als in de nieuwe Gemeenschap. De domeinbossen staan onder rechtstreeks beheer van het Bestuur van Waters en Bossen, terwijl de aan de gemeenten toebehorende bossen onder de regeling voor de bosbouw vallen en als zodanig voor allerlei subsidies in aanmerking komen.

Momenteel wordt door ons land 50 % van hetgeen het aan timmerhout verbruikt, ingevoerd; voor hout voor industriële doeleinden bedraagt dit percentage eveneens 50 %. De invoer van hout voor de industrie zal, naar verwacht wordt, op middellange en lange termijn toenemen, een ontwikkeling die zich trouwens ook in de andere E. E. G. landen zal manifesteren.

Blijkens de statistieken zal in de komende vijfentwintig jaar de vraag naar hout in Europa zeer sterk toenemen.

loppements. La lecture de ce texte contribuera certainement à une bonne compréhension des objectifs de la proposition de loi.

La forêt belge occupe environ 20 % du territoire national. Elle totalise plus ou moins 620 000 hectares dont 80 % sont situés dans les régions wallonnes.

Depuis la plus haute antiquité, elle a joué un rôle essentiellement économique, d'une importance capitale, au profit de toute la communauté, par la production d'un bois de qualité. Son utilité s'est également manifestée dans la fourniture de bois de chauffage et dans la construction d'abris pour les populations rurales.

Dans le passé, la forêt wallonne a permis l'établissement et l'alimentation des hauts fourneaux métallurgiques, à caractère artisanal mais dont l'approvisionnement était assuré en permanence. Plus récemment, après la guerre de 1940-1945, la forêt a permis de gagner la bataille du charbon par la fourniture massive des bois nécessaires à l'entretien et à la production minière.

Actuellement, la production forestière est principalement absorbée par les bois de construction et par les industries de trituration.

Le bois d'œuvre, préoccupation essentielle de nos producteurs, remplit particulièrement son rôle dans l'industrie de la construction ainsi que dans l'industrie transformatrice du bois avec des chiffres impressionnants à l'exportation.

L'industrie transformatrice du bois occupe en Belgique 38 000 travailleurs dont 3 250 en Wallonie.

Rôle économique

Le rôle économique de la forêt est le support de son rôle social; il est d'ailleurs de deux ordres :

1° la production de matières ligneuses, la plus forte et la plus rentable possible;

2° l'apport de gibier, en équilibre avec la production ligneuse.

Le rôle économique de la forêt comprend donc en tout premier lieu la production d'une matière première importante et de qualité.

Quarante-sept pour cent de la forêt appartiennent aux pouvoirs publics, soit l'Etat, soit les centres publics d'aide sociale, soit les communes; les 53 % restants appartiennent à près de 10 000 producteurs privés. Il est reconnu que la forêt belge est la plus productive à l'hectare parmi tous les pays de la Communauté économique européenne : les prélèvements s'y exercent à raison de 4,8 m³ hectare par année, tandis que la moyenne s'établit à 2,9 m³ tant pour les six anciens pays de la Communauté économique que pour les membres actuels. L'administration des eaux et forêts apporte toute sa sollicitude à la forêt domaniale. Quant à la forêt communale, soumise au régime forestier, elle reçoit évidemment des subventions à des titres divers.

Notre pays importe actuellement 50 % de sa consommation en bois d'œuvre et 50 % de sa consommation en bois d'industrie. L'importation des bois d'industrie est appelée à croître à moyen et à long terme et, dans cette optique, la Belgique ne ferait d'ailleurs que suivre le mouvement de ses partenaires de la C. E. E.

D'après les statistiques, l'augmentation des besoins en bois sera très importante en Europe d'ici la fin du siècle.

In een uiteenzetting over de bosbouw verklaarde de gouverneur van Luxemburg het volgende :

« Europa verbruikte in 1950 circa 180 000 000 m³ hout. In 1970 was dit verbruik nagenoeg verdubbeld en verwacht wordt dat het in de volgende vijftig jaar in Europa nogmaals zal verdubbelen. Daarmee zou het in een tijdsbestek van vijftig jaar zijn opgelopen van 180 tot 700 miljoen m³. Voor de Belgische papierijverheid is de verwachting dat het verbruik, dat in 1971 350 000 ton bedroeg, in 1980 op 550 000 ton zal komen te liggen. Naar de mening van de industriële in de papiersector zullen voor de productie van papierpap en spaanplaten de aankopen van Belgisch hout in de periode tot 1980 verdubbelen en van 1 400 000 m³ tot 3 000 000 m³ stijgen. Zij worden hierin bijgetreden door de F. A. O., die van oordeel is dat de vraag naar deze houtsoorten zeer sterk zal toenemen en dat zij naar verwachting 2/3 van het totale verbruik in Europa gaan uitmaken. »

En de gouverneur vervolgde : « België heeft nog geenszins het stadium bereikt waarin het zelf volledig in zijn behoeften aan hout kan voorzien. Momenteel produceren we 50 % van wat we gebruiken, hetgeen betekent dat we veel invoeren, maar ook dat wij, als goede Belgen, de helft uitvoeren, voor een belangrijk deel in de vorm van bewerkt hout. Jaarlijks importeren we 400 000 m³ loofhout uit Frankrijk, 300 000 m³ tropisch hout van de Ivoorkust, uit Kameroen enz... en 800 000 m³ naaldhout uit Noord-Europa, Finland, de U. S. S. R., Zweden, terwijl we uit Canada voor 50 000 m³ betrekken ».

De Luxemburgse gouverneur ging ook in op een andere belangrijke kwestie waar hij opmerkte : « Het verbruik zal nog in aanzienlijke mate toenemen. Primair zal daarbij zijn dat we de bevoorrading zoveel mogelijk met eigen middelen op peil houden ».

Wat de houtproductie betreft kan dus zonder meer worden gezegd dat het resultaat gunstig is. Economisch gezien is de situatie echter geenszins positief : de toeneming van zaaghout compenseert amper de gevolgen van de geldontwaarding, voor het industriehout worden prijzen betaald die dikwijls niet de exploitatie- en leveringskosten van de lagere houtsoorten, « kleinhout » genaamd, dekken.

Met dit wetsvoorstel wordt beoogd de rentabiliteit van de bosbouw te verhogen; dit is noodzakelijk wil men voorkomen dat de particuliere productie op zeer korte termijn zal inzakken, hetgeen de bevoorrading van onze houtverwerkende industrieën, papierindustrie en bouwnijverheid ernstig in gevaar zou brengen.

Sociale rol

De bossen hebben echter niet alleen een economische rol. Ook sociaal gezien vervullen ze een belangrijke rol : zo hebben zij altijd gewaardeerde arbeid verschaft op het platteland, waar voor de bosbouwwerkzaamheden doorgaans geschoolde arbeidskrachten worden tewerkgesteld, die op natuurlijke wijze in stand worden gehouden door de gezamenlijke activiteiten die erdoor ontstaan.

Ook kan worden gewezen op de invloed die van de bossen uitgaat op de waterhuishouding, het klimaat en het leefmilieu; ook bieden zij een onmisbare steun bij de bestrijding van het milieubederf waarvoor degenen die van deze bijzonder heilzame bijdrage doordrongen zijn, zich inzetten. Deze bijdrage kan als volgt worden samengevat :

— zij hebben een regulariserende invloed op het klimaat en de waterhuishouding;

Dans une mercuriale sur les forêts, le gouverneur du Luxembourg déclarait ce qui suit :

« L'Europe consommait en 1950 environ 180 000 000 de m³ de bois. En 1970, cette consommation avait pratiquement doublé et l'on s'attend à ce que, d'ici la fin du siècle, la consommation européenne double à nouveau. Elle aura ainsi passé en 50 ans de 180 à quelque 700 000 000 de m³. Pour la papeterie belge, on prévoit que la consommation, qui était de 350 000 tonnes en 1971, passera à 550 000 tonnes en 1980. Les industriels du papier estiment que les deux industries de trituration, à savoir les pâtes et les panneaux, devraient doubler leurs achats en forêt belge d'ici 1980 et passer de 1 400 000 m³ à 3 000 000 de m³. La même opinion est exprimée par la F. A. O. qui estime que l'augmentation des besoins sera particulièrement importante pour les bois de trituration qui pourraient représenter les 2/3 de la consommation totale en Europe. »

Et le gouverneur d'ajouter : « La Belgique est loin de suffire à ses besoins en matière de bois. La production de notre forêt représente 50 % de notre consommation, ce qui veut dire que nous importons beaucoup, mais aussi, en bons Belges vivant pour moitié de l'exportation, que nous envoyons à l'étranger un volume important de bois transformés. Nous importons annuellement des bois feuillus de France pour 400 000 m³, des bois tropicaux de Côte d'Ivoire, du Cameroun, etc... pour 300 000 m³ et des résineux du Nord de l'Europe, Finlande, U. R. S. S., Suède, pour 800 000 m³, le Canada intervenant pour 50 000 m³. ».

Le gouverneur du Luxembourg a également insisté sur un autre problème essentiel : « La consommation va augmenter dans des proportions considérables. Le problème sera d'être en mesure de contribuer à cet approvisionnement au maximum par nos propres moyens ».

On peut donc affirmer qu'en matière de production forestière, le résultat est favorable. Toutefois, le bilan économique ne l'est pas du tout : les bois de sciage ont augmenté dans une proportion qui couvre à peine les effets de l'érosion monétaire, les bois d'industrie sont payés à des prix qui, souvent, ne couvrent pas la totalité des frais d'exploitation et de livraison pour les catégories de faibles dimensions appelés « petit bois ».

Le but de la présente proposition de loi est d'améliorer la rentabilité forestière, si l'on veut éviter que la production privée baisse à très bref délai, ce qui compromettrait gravement le ravitaillement de nos industries transformatrices du bois, papetières et de la construction.

Rôle social

Toutefois, le rôle de la forêt ne se limite pas au domaine économique. Elle exerce également une action sociale importante : elle a toujours été une source appréciée de travail dans les zones rurales et les travaux forestiers occupent généralement une main-d'œuvre qualifiée, maintenue de façon naturelle par l'ensemble des activités qu'ils procurent.

Il suffit de rappeler l'influence qu'exerce la forêt sur le régime des eaux, sur le climat et sur l'environnement; elle est également le support indispensable de la lutte contre la pollution menée par les responsables avertis de son rôle particulièrement bénéfique :

— elle régularise le climat et le régime des eaux;

— zij fungeren als groene longen voor de stedelijke agglomeraties en het gehele land;

— zij bieden recreatiemogelijkheden voor de bevolking en vormen een toeristisch aantrekkingspunt;

— zij vormen eveneens een natuurlijke reserve en spelen een kapitale rol bij het behoud van natuurmonumenten en het leefmilieu.

De particuliere bossen

De particuliere bossen waren altijd onttrokken aan het staatsbosbouwbeleid en genieten ook nu nog geen enkele steun. Niettemin dragen zij met de andere bossen, domeinbossen en gemeentelijke bossen, bij in de hoge produktie waarop hierboven werd gewezen en zij vervullen ook de andere opdrachten op het stuk van de bosbouw.

Dank zij de activiteiten van diverse generaties bekwame eigenaren, die niet aarzelden de nodige investeringen te doen, konden deze bossen tot ontwikkeling worden gebracht.

De mening is wijd verbreid dat de Belgische bossen natuurbossen zijn. Toch zijn de bomen in deze bossen door de mensen geplant. Hij heeft ze decennia lang met zorg omringd; de groeitijd van bomen strekt zich immers over vele generaties uit.

De lasten en ongewissheden die eigen zijn aan de bosbouw, zoals de moeilijkheden bij de aanplanting, de zorgen tijdens de groeiperiode, de gevaren voor brand, storm, sneeuwval, uitzonderlijke droogte, insectenplagen, enz., werden volledig gedragen door de particuliere eigenaars.

De rentabiliteit

De rentabiliteit van de bossen kan worden geraamd op zo'n 3 % van het geïnvesteerde kapitaal. Zij is dus gering, vergeleken met investeringen in de andere economische sectoren. Op korte en lange termijn kan zelfs worden gezegd dat de inkomenspositie niet veilig is gesteld. De particuliere producenten zijn van oordeel dat zij, wat betreft de voorwaarden voor de instandhouding en ontwikkeling van de bossen, sterk benadeeld zijn en dat zij met name, vergeleken met hun E. E. G.-partners, waaraan allerlei soorten steun wordt verleend die een verlichting betekent van hun produktiekosten, aan belangrijke distorsies blootstaan.

Binnen één enkele markt ligt het echter voor de hand dat voor dezelfde houtsoorten die op vergelijkbare produktieplaatsen worden geproduceerd, de lasten in verband met de produktie worden geharmoniseerd. De Commissie van de Europese Economische Gemeenschap gaat momenteel na in hoeverre zij bij kan dragen tot de verbetering van de structuur van de bossen van de Lid-Staten. Gestreefd wordt naar een harmonisatie van de steunverlening door een gecoördineerd beleid van de Lid-Staten. Hierbij aansluitend hebben wij bepalingen in het leven willen roepen die zijn afgestemd op de Waalse bosbouwproduktie ten einde haar concurrentiepositie ten opzichte van de andere producentenlanden van de E. E. G. te verbeteren.

Er zij op gewezen dat de helft van de totale houtproduktie wordt geleverd door de particuliere bossen. Dit vertegenwoordigt een belangrijke bijdrage in een streek en in een Europa die beide meer dan de helft van hun jaarlijks verbruik moeten invoeren. De particuliere bosbouw wil niet aandringen op kosteloze steun, wel wil hij compensatie voor de diensten welke hij in verlerlei vorm aan de gehele gemeenschap verleent.

— elle constitue les poumons verts des agglomérations et du pays tout entier;

— elle sert de cadre au délassement public et constitue un attrait indéniable au point de vue touristique;

— elle constitue également une réserve naturelle et elle joue un rôle primordial dans la conservation des sites et de l'environnement.

La forêt privée

La forêt privée n'a jamais fait l'objet d'une politique forestière de la part de l'Etat et ne bénéficie actuellement d'aucune aide. Pourtant, elle participe avec la forêt publique, qu'elle soit domaniale ou communale, à la forte production énoncée ci-avant ainsi qu'aux autres missions dévolues à la forêt.

L'existence de la forêt privée et sa production résultent d'ailleurs de l'action de plusieurs générations de propriétaires forestiers compétents et des investissements qu'ils n'ont pas hésité à faire.

De nombreuses personnes estiment que les forêts belges sont des forêts naturelles. Pourtant, c'est l'homme qui les a plantées. Il les a entourées de soins attentifs durant des décennies, la durée de croissance des arbres s'étendant à plusieurs générations humaines.

Les charges et les aléas propres à la sylviculture ont été supportés entièrement par les propriétaires privés, à savoir : les difficultés de reprise des plantations, les soins cultureux apportés tout au long de la croissance des peuplements, les risques d'incendie et de tempête, les bris de neige, les sécheresses excessives, les attaques d'insectes, etc...

La rentabilité

La rentabilité de la forêt peut être estimée à 3 % environ du capital investi. Elle est donc faible par rapport à d'autres investissements de la vie économique moderne. On peut même parler d'insécurité dans le revenu à court ou à long terme. D'autre part, les producteurs privés estiment que les conditions du maintien et du développement de la forêt rencontrent de graves mécomptes en raison des distorsions importantes au m³ produit qu'ils subissent par rapport à leurs partenaires de la C. E. E. Ceux-ci bénéficient en effet d'aides diverses qui allègent leurs frais de production.

A l'intérieur d'un marché unique, il serait cependant normal d'harmoniser les charges de production des mêmes essences produites dans des stations comparables. La commission de la Communauté économique européenne se préoccupe pour l'instant des aides qu'elle pourrait apporter à l'amélioration des structures forestières des neuf pays membres. Il en résultera une harmonisation des aides par une politique coordonnée des Etats membres. Dans cet esprit, nous avons voulu prévoir des dispositions inhérentes à la production forestière wallonne de manière à la rendre plus compétitive vis-à-vis des autres pays producteurs de la C. E. E.

Il convient d'abord de souligner que la production de matière ligneuse dans la forêt privée correspond à la moitié de la production totale. Elle est précieuse dans une région et dans une Europe qui doivent importer plus de la moitié de leur consommation annuelle. La forêt privée n'entend pas réclamer des aides gratuites mais bien la compensation des services qu'elle rend, sous diverses formes, à la communauté entière.

Een bosbouwbeleid is overigens niet alleen maar een steunverleningsbeleid; daarnaast behelst het ook maatregelen om tegemoet te komen aan ernstige structurele tekortkomingen, zoals de verkaveling of verplichtingen van economische en sociale aard (het aanplanten van loofbomen, de openstelling van de bossen voor het publiek).

Met de Waalse bosbouw zijn derhalve belangrijke investeringen gemoeid. Een actie moet worden gevoerd om te bereiken dat steun wordt verleend aan zowel particuliere als gemeentelijke investeringen. Deze wegen namelijk soms heel sterk door op de gewone begroting van de kleine plattelandsgemeenten.

In andere bedrijfstakken die zijn betrokken bij de inrichting van het platteland en die met rentabiliteitsproblemen hadden te kampen, werd steun bij de produktie verleend. Daar komt bij dat in de Gemeenschappelijke Markt de particuliere bosbouw stiefmoederlijk wordt behandeld. Tot nog toe heeft hij geen enkele subsidie ontvangen in welke vorm ook. Vandaar dat de auteurs van het voorstel de oprichting bepleiten van een Waals bosbouwfonds dat officieel zal worden belast met het in ontvangst nemen van de subsidies van welke aard ook, die door diverse overheidsinstanties worden toegekend en met de verdeling van deze gelden; tevens zal het ter plaatse toezicht uitoefenen op de doelmatige aanwending van de gelden.

In de landbouw en andere bedrijfstakken kent men overigens al soortgelijke instellingen, die zich ten doel stellen de toegang tot het benodigde krediet te vergemakkelijken. Als zodanig kunnen worden genoemd :

a) de Hoofdkas voor het klein beroepskrediet, die werd ingesteld bij de wet van 11 mei 1929 en de Nationale Kas voor Beroepskrediet, die tot stand kwam bij de besluitwet van 23 december 1946;

b) door de wetgever werden eveneens opgericht :

- de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid;
- de Centrale Dienst voor Hypothecair Krediet;
- het Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet (N. I. L. K.);
- het Landbouwinvesteringsfonds.

Al deze instellingen dragen vooralsnog een nationaal karakter. Volgens de wet op de voorlopige gewestvorming vallen de bossen voortaan evenwel onder het regionale bestuur, wat ten volle het regionale karakter rechtvaardigt van het onderhavige wetsvoorstel, dat is ingediend om de behoeften van de Waalse regio aan bossen volledig te kunnen opvangen.

BESCHOUWINGEN BIJ HET WAALSE BOSBEDRIJF

door Herbert C. Schorkorps

De wouden, die meer dan een derde van het Waalse grondgebied bedekken, zijn een van de voornaamste bronnen van een steeds hernieuwbare natuurlijke rijkdom. De duur van de omlooptijd en van de voor de exploitatie vereiste periode doet problemen rijzen die noodzakelijkerwijze op lange termijn moeten worden opgelost.

Sedert de inflatie zich sneller is gaan ontwikkelen, o.m. omdat heel wat grondstoffen steeds duurder en betrekkelijk zeldzamer worden, is

Une politique forestière ne se caractérise pas uniquement d'ailleurs par des aides, mais surtout par des dispositions propres à remédier à de graves déficiences de structure, telles que le morcellement, ou par des obligations d'ordre économique et social, à savoir la conversion en peuplements feuillus et l'ouverture des forêts au public.

La forêt wallonne postule donc des investissements importants. Une action est à mener dans ce sens et il faudrait en arriver à aider les investissements privés ainsi que les investissements communaux. Ceux-ci pèsent en effet parfois fort lourdement sur le budget ordinaire des petites communes rurales.

Dans d'autres secteurs d'activités, intéressés par l'aménagement de l'espace rural, les problèmes de rentabilité à longue échéance ont été résolus par des aides à la production. D'autre part, dans le Marché commun, la forêt privée est une parente pauvre. Elle ne reçoit à ce jour aucun subside de quelque nature que ce soit. Les auteurs de la proposition préconisent donc de créer un fonds forestier wallon qui devienne l'organisme officiel chargé de recevoir les subventions de toute nature émanant des différentes instances publiques et d'en assurer la distribution en même temps qu'elle en contrôlera sur place l'efficacité.

Des organismes similaires existent d'ailleurs déjà au profit de l'agriculture ou d'autres secteurs d'activités, qui ont pour but de faciliter l'accès au crédit nécessaire, à savoir :

a) la loi du 11 mai 1929 qui a institué la Caisse centrale du petit crédit professionnel et l'arrêté-loi du 23 décembre 1946, la Caisse nationale de crédit professionnel;

b) le législateur a également créé :

- la Société nationale de crédit à l'industrie;
- l'Office central de crédits hypothécaires;
- l'Institut national de crédits agricoles (I. N. C. A.);
- le Fonds d'investissements agricoles.

Tous ces organismes ont encore à ce jour un caractère national. Toutefois, selon la loi sur la régionalisation provisoire, la forêt relève désormais des pouvoirs régionaux, ce qui justifie pleinement le caractère régional de la présente proposition, établie dans le souci majeur de rencontrer pleinement les besoins forestiers de la région wallonne.

H. PIERRET

QUELQUES PROPOS SUR L'ECONOMIE FORESTIERE WALLONNE

par Herbert C. Schorkorps

Les étendues forestières qui couvrent plus d'un tiers du territoire de la Wallonie constituent une de ses principales sources de richesses naturelles sans cesse renouvelables. La durée des révolutions et de la mise en exploitation soulève des problèmes qui doivent nécessairement se résoudre dans le long terme.

Depuis que la spirale inflatoire s'est accélérée, notamment à cause de la cherté croissante et de la rareté relative de bon nombre de ma-

in ons economisch systeem een bijzonder actieve evenwichtsversturende factor geslopen. Daarom moeten degenen die ons Waals bosbedrijf in handen hebben, bijzonder waakzaam zijn en de gepaste houding weten aan te nemen tegenover de traditionele economische realiteiten, b.v. het aanbod van hout dat betrekkelijk onelastisch is en daartegenover de vraag die inzake keuze van de bevoorradingscentra meer soepelheid aan de dag legt, de louter speculatieve houding van houtimporteurs en -exporteurs, de trend van het binnenlands houtverbruik enz.

Een waakzame houding is des te noodzakelijker daar het Waalse bosbedrijf op dit ogenblik in sommige opzichten in een toestand verkeert die een energieke nieuwe aanpak onmogelijk maakt.

In het algemeen gesproken moet Wallonië dus een zo groot mogelijk nut trekken uit zijn nieuwe instellingen en de nodige organen scheppen om zijn eigen rijkdom goed te beheren.

De wet van 1 augustus 1974 op de voorbereidende gewestvorming heeft de wouden en bossen opgenomen onder de materies die geheel of gedeeltelijk onder de bevoegdheid van de gewesten vallen. Het is dus de hoogste tijd dat Wallonië alles in het werk stelt om dit uitzonderlijke bospatrimonium niet alleen te vrijwaren, maar ook om het zo goed mogelijk te laten renderen voor de sociaal-economische belangen van het gewest.

Wij beogen de bossector aan een zeer summier analytisch onderzoek te onderwerpen en enkele beschouwingen te wijden aan een eventueel herstructureringsschema.

De eerste afdeling is gewijd aan enkele kenmerken van de Waalse bosbouw en aan de economische nevenactiviteiten daarvan. Vervolgens wordt onderzocht welke plaats het bosbedrijf in de Waalse economie zou moeten innemen en welke structuurverbeteringen dit bedrijf moet ondergaan om tot een meer aanvaardbare sociaal-economische toestand te komen.

In de laatste afdeling wordt aangetoond op welke wijze en met welke middelen Wallonië dit economisch programma moet aanpakken, dat steunt op de valorisering van zijn wouden en bossen.

AFDELING I

KENMERKEN VAN DE WAALSE BOSBOUW

Het Waalse bosareaal beslaat zowat 500 000 ha, d.i. bijna 30 % van de oppervlakte van Wallonië en meer dan 80 % van het gehele Belgische bosareaal. 55 % van de Waalse bossen bestaat uit loofbossen en 45 % uit naaldbossen.

Ongeveer de helft van de Waalse bossen behoort aan particulieren toe. Meer dan drievierde van de tot het openbaar domein behorende bossen is eigendom van de gemeenten.

De opbrengst van de wouden komt Wallonië niet genoeg ten goede. Zo werken in de Waalse houtzagerijen, die nochtans bijna 90 % van de vrijwel uitsluitend door het Zuiden van het land geleverde inlandse houtsoorten verwerken, minder dan de helft van de in die sector tewerkgestelde werknemers.

De wanverhouding is nog groter in de houtverwerkende nijverheid, waarin minder dan 10 % van de tewerkgestelde werknemers Walen zijn.

Op dit ogenblik is de grondstof geen 10 % meer waard van het afgewerkte produkt.

Die grondstof bestaat voor amper de helft uit inlands hout en dit laatste komt voor meer dan 80 % uit de Waalse bossen.

Ofschoon het tekort aan hout op de wereldmarkt steeds duidelijker wordt ingevolge het toenemende verbruik, halen wij steeds minder nut uit onze bossen. Het aandeel van het inlands hout in het binnenlands verbruik wordt van jaar tot jaar kleiner. Ons hout wordt uitgevoerd als grondstof tegen een prijs die onderworpen is aan de wet van vraag en aanbod en de invoer van buitenlands hout, dat reeds in grote mate bewerkt is, beïnvloedt onze handelsbalans in een steeds ongunstiger zin.

Vlaanderen en Brussel nemen meer dan 85 % van het totale bedrag van de tegen marktprijzen aan de andere factoren van de hout- en meubelindustrie toegevoegde brutowaarde voor hun rekening.

Het aandeel van de sector van de houtproductie in het bruto nationaal produkt is gevoelig gedaald, namelijk van 0,25 tot 0,14 %.

Uit die enkele gegevens blijkt duidelijk genoeg hoe wankel de toestand van het bosbedrijf is in het geheel van de Waalse economische activiteiten.

AFDELING II

PLAATS VAN HET WAALSE BOSBEDRIJF

Bij de bepaling van de plaats die de Waalse bossen in een sociaal-economisch oogpunt moeten innemen, dient rekening te worden gehouden met drie nauw bij elkaar aansluitende aspecten. De Waalse bossen brengen niet alleen een steeds zeldzamer wordende grondstof voort, maar bovendien moeten zij een steeds belangrijker wordende ecologische en sociale rol vervullen.

tières premières, un facteur de perturbation particulièrement virulent s'est inséré dans le système économique. C'est pourquoi les responsables de l'économie forestière wallonne doivent être particulièrement vigilants pour être efficaces devant les faits économiques traditionnels tels que l'offre du bois relativement inélastique face à une demande plus souple dans le choix de ses centres d'approvisionnement, les attitudes purement spéculatives des importateurs et exportateurs de bois, les orientations de la consommation intérieure, etc.

Ceci est d'autant plus nécessaire que la situation actuelle de l'économie forestière présente des anomalies difficilement conciliables avec une politique énergétique de relance.

Il convient donc que d'une manière générale la Wallonie tire au mieux parti de ses possibilités institutionnelles nouvelles et qu'elle se procure d'organes nécessaires à la bonne gestion de ses ressources propres.

Par la loi du 1er août 1974 sur la régionalisation préparatoire, la forêt a été retenue parmi les matières réservées en tout ou en partie à l'autorité de la région. Il s'avère donc extrêmement urgent que la Wallonie mette tout en œuvre non seulement pour préserver ce patrimoine forestier exceptionnel, mais surtout pour le rentabiliser au mieux des intérêts économiques et sociaux de la région.

Notre propos est d'apporter une approche analytique très sommaire du secteur forestier et de soumettre au lecteur quelques réflexions sur un éventuel schéma de restructuration.

Dans une première section, nous nous attachons à quelques caractéristiques de la sylviculture wallonne et aux activités économiques connexes. Seront ensuite abordés le rôle que la Wallonie devrait faire jouer à son économie forestière et les améliorations structurelles en vue d'aboutir à une situation économique et sociale plus acceptable.

La dernière section délimitera quelque peu les voies que la Wallonie devrait se tracer et les instruments auxquels elle devrait faire appel pour amorcer cette phase de décollage économique tant attendue en amont et en aval de la forêt wallonne.

SECTION I

QUELQUES CARACTERISTIQUES DE LA SYLVICULTURE WALLONNE

La forêt wallonne couvre quelque 500 000 ha, soit près de 30 % de la superficie de la Wallonie et plus de 80 % du domaine forestier belge. Le feuillu occupe 55 % de l'aire forestière wallonne et le résineux 45 %.

Environ la moitié du domaine forestier wallon appartient à des propriétaires privés. Plus des trois quarts des bois relevant du domaine public sont propriété communale.

La production sylvicole n'est pas suffisamment valorisée dans les régions wallonnes. Ainsi les entreprises de sciage du bois qui traitent pourtant près de 90 % des essences indigènes fournies presque exclusivement par le Sud du pays occupent en Wallonie moins de la moitié des travailleurs du secteur.

La disproportion est encore bien plus évidente pour l'industrie de la transformation du bois, dans laquelle la Wallonie intervient pour moins de 10 % des effectifs occupés.

Actuellement, la matière première ne représente même plus 10 % de la valeur du produit élaboré.

La part des bois indigènes — provenant à plus de 80 % des massifs forestiers wallons — représente à peine la moitié de cette matière première.

Malgré la pénurie de bois de plus en plus apparente sur les marchés mondiaux face à une consommation en hausse continue, notre forêt nous sert de moins en moins. La proportion de bois indigène dans la consommation intérieure diminue d'année en année. Nos bois sont exportés comme matière première à un prix soumis aux aléas de la loi de l'offre et de la demande et l'importation de bois étrangers qui ont déjà subi une transformation importante, pèse de plus en plus lourdement dans notre balance commerciale.

En ce qui concerne la valeur ajoutée brute au coût des facteurs, à prix courants, de l'industrie du bois et des meubles, la Flandre et Bruxelles-capitale se réservent plus de 85 % du montant global.

La part du secteur production forestière dans le produit national brut a subi une régression très sensible, passant de 0,25 à 0,14 %.

Ces quelques données montrent à suffisance la situation précaire de notre économie forestière au sein des activités économiques de la Wallonie.

SECTION II

ROLE DE LA FORET WALLONNE

L'approche économique et sociale de notre forêt doit se faire par trois voies intimement mêlées. Nos massifs forestiers ne sont pas seulement producteurs d'une matière première de plus en plus rare, mais doivent jouer un rôle écologique et social toujours plus indispensable.

Het Noorden van het land kan het zich veroorloven zijn bossen vooral voor een ecologisch en sociaal doel te laten dienen, doch Wallonië moet zowel met de behoeften, geschapen door zijn geografische ligging en zijn bevolking, als met de rentabiliteit van zijn bossen rekening houden.

Onze houtproducerende bossen vervullen een eersterangsrol bij het beperken van de erosie en de regularisering van het klimaat, met name van de waterhuishouding. Bovendien trekken zij toeristen aan en kunnen dus als ontspanningsoord dienen.

Om de produktiviteit van die bossen zo hoog mogelijk op te voeren zouden er grondige aanpassingen of zelfs radicale structuurwijzigingen moeten in aangebracht worden.

Aanpassing van de bossen moet in de eerste plaats gericht zijn op hergroepering zowel van de openbare als van de particuliere bossen. Dit zou de infrastructuur- en andere werken aanzienlijk vergemakkelijken. Elke bosexploitant zou zijn bedrijfskosten kunnen drukken, zijn arbeidskrachten het hele jaar door tewerkstellen dank zij een betere spreiding van de exploitatie en de rentabiliteit van oordeelkundig gekozen investeringen bespoedigen.

Voorts moet de inschakeling van de Waalse bossen in de vrijetijdsbesteding niet alleen worden geduld, maar zelfs in de hand gewerkt. Vanzelfsprekend moeten de vereiste voorzorgsmaatregelen daartoe worden genomen. Opdat sommige Waalse bossen werkelijk zouden kunnen openstaan voor het publiek, moeten zij niet alleen van de nodige infrastructuur worden voorzien, maar moet bovendien een vergoedingsregeling mogelijk worden gemaakt als tegenprestatie voor de lasten die door de bossen zullen worden gedragen of die hen zullen worden opgelegd ten behoeve van de gemeenschap, o.m. inzake milieubescherming of in het kader van de wet op het natuurbewoud.

Dit gewestelijk bosbeleid moet een harmonisch geheel vormen in een nieuw gewestelijk institutioneel kader zowel voor de particuliere sector als voor de overheidssector. Het geheel van die nieuwe infrastructuur zou onder één leiding moeten staan die het hele Waalse bosbedrijf zou bestrijken.

AFDELING III

STRUCTUURVERBETERING VOOR HET WAALE BOSBEDRIJF

Een duidelijk onderscheid moet worden gemaakt tussen het eigenlijke Waalse boswezen en de economische activiteit die er kan uit voortvloeien in een zuiver gewestelijk kader.

Het bosbedrijf als grondstofproductie valt onder twee zeer verschillende regelingen.

Enerzijds geldt voor de overgrote meerderheid van de openbare bossen, die aan de Staat of aan openbare besturen (provincies, gemeenten, O. C. M. W.) toebehoren, een reglementering o.m. inzake beheer en commercialisering; anderzijds is een groot deel van de particuliere bossen zo versnipperd dat exploitatie en beheer ervan zonder een rationeel plan geschieden. Alleen de grote particuliere exploitanten beginnen zich thans te groeperen en te organiseren om de huidige structuur van hun bedrijf te moderniseren.

A. Bosbedrijf voor de Waalse bossen in overheidsbezit

De Waalse bossen in overheidsbezit bestaan uit veel grotere bedrijfseenheden dan de particuliere bossen.

De planning van het bosbedrijf in het kader van een beleid dat werkelijk rekening houdt met de behoeften van het Waalse boswezen, vergt dat de sector geherstructureerd wordt in een beperkt aantal openbare of gemengde bedrijfseenheden die tot hoofddoel hebben met name de exploitatie te rationaliseren en de economische cyclus voor de verwerking van een inlandse grondstof te verlengen.

Die zuivere of gemengde intercommunale verenigingen voor bosexploitatie zouden dus twee duidelijk onderscheiden activiteiten aan de dag leggen: enerzijds de rationele exploitatie van de houtmassa dank zij een verbeterde structuur van de bossen; anderzijds de oprichting van gemengde bedrijven of eventueel overheidsbedrijven die tot doel hebben de economische cyclus voor de verwerking van de voortgebrachte grondstof te verlengen. Dat zou een voldoende stimulans zijn voor het ontstaan van nieuwe economische activiteiten in de verwerkende sector.

In een eerste fase zou het «Projet de valorisation des bois» van enkele gemeenten uit de Oostkantons (1), dat zowel door de natio-

(1) Het gaat om een intercommunale vereniging van de gemeenten Amel, Büllingen, Bütgenbach, Elsenborn, Heppenbach en Rocherath. Die intercommunale zou kunnen worden beheerd volgens een overeenkomst die tussen haar en enkele daarbij betrokken natuurlijke personen zou kunnen worden gesloten.

Het hoofddoel van de intercommunale is de exploitatie van de bossen van die gemeenten en het rederend maken van kleine bossen en andere van uitdunning voortkomende produkten door ze ter plaatse te verwerken.

S'il est possible dans le Nord du pays, d'aménager des forêts dans un but principalement écologique et social, la Wallonie se doit de faire coïncider les exigences de sa géographie et de sa population avec celles de la rentabilité de ses forêts.

Nos forêts de production jouent un rôle primordial dans la réduction de l'érosion et dans la régularisation du climat, notamment du régime des eaux. De plus, elles peuvent constituer un espace d'agrément par l'attrait qu'elles exercent sur les touristes.

Pour atteindre une productivité optimale, les forêts de production devraient bénéficier soit d'aménagements importants, soit même de changements structurels radicaux.

La politique d'aménagement de nos sites forestiers devrait s'attacher en premier lieu au regroupement de la forêt aussi bien publique que privée. De cette façon, les travaux d'infrastructure et autres pourraient être grandement facilités. Chaque entité pourrait réduire ses frais d'exploitation, assurer l'occupation d'une main-d'œuvre durant toute l'année grâce à une exploitation mieux échelonnée et accélérer la rentabilité d'investissements judicieusement choisis.

D'autre part, l'accession de nos espaces sylvicoles à l'économie des loisirs doit non seulement être tolérée mais même suscitée. Bien sûr il y a lieu de prendre toutes les précautions nécessaires pour rencontrer ce nouvel objectif. Pour que certaines de nos forêts puissent réellement permettre la pénétration du public, il convient non seulement de les pourvoir d'une infrastructure adaptée à cette fonction nouvelle, mais également de permettre des indemnités qui seraient la contrepartie des contraintes consenties par la forêt ou qui lui sont imposées au profit de la communauté, notamment en matière d'environnement ou dans le cadre de la loi sur la conservation de la nature.

Cette politique régionale de la forêt devrait être harmonisée dans un cadre institutionnel régional nouveau tant du côté du secteur privé que du secteur public. Toute cette infrastructure nouvelle devrait bénéficier d'une unité directionnelle dont l'action se situerait à une échelle englobant toute l'économie forestière wallonne.

SECTION III

QUELQUES AMELIORATIONS STRUCTURELLES DE LA SYLVICULTURE WALLONNE

Il nous paraît opportun d'établir une distinction très nette entre la sylviculture wallonne proprement dite et les activités économiques qui peuvent en découler dans le cadre proprement régional.

L'économie sylvicole en tant que productrice de matière première est soumise à deux régimes fort distincts.

D'une part, la très grande majorité des forêts publiques, appartenant soit à l'Etat, soit à des pouvoirs subordonnés (provinces, communes, C. P. A. S., etc.) est soumise à réglementation dans les domaines notamment de la gestion et de la commercialisation; d'autre part, une large part de la forêt privée connaît un éparpillement tel que l'exploitation et la gestion se font sans plan de rationalisation. Seuls les exploitants privés plus importants commencent à se regrouper et à s'organiser dans le but de moderniser leur cadre structurel actuel.

A. La sylviculture wallonne publique

La forêt publique se caractérise en Wallonie par des unités de gestion nettement plus importantes que la plupart de celles qu'on rencontre dans le secteur privé.

Afin de planifier l'économie forestière dans le cadre d'une politique qui tient réellement compte des exigences de la sylviculture wallonne, il convient de restructurer le secteur en un nombre restreint d'entités publiques ou mixtes dont l'objectif principal sera notamment la rationalisation de l'exploitation et l'allongement du circuit économique au départ d'une matière première indigène.

Les activités de ces intercommunales d'exploitation forestière pures ou mixtes s'articuleraient donc autour de deux axes bien distincts: d'une part, l'exploitation rationnelle de la matière ligneuse grâce à une amélioration structurelle de l'espace forestier et d'autre part, la création de centres d'économie mixte ou éventuellement publique qui tendraient à prolonger le circuit économique à partir de la matière première récoltée. On créerait ainsi des incitants suffisants à l'implantation de nouvelles activités en aval du secteur.

Dans un premier stade, le «Projet de valorisation des bois» des communes de l'Est (1), qui a obtenu l'appui des autorités tant natio-

(1) Il s'agit de la création d'une intercommunale groupant les communes d'Amblève, Bullange, Bütgenbach, Elsenborn, Heppenbach et Rocherath. La gestion de cette intercommunale pourrait être assurée suivant un contrat établi entre l'intercommunale et des personnes physiques intéressées.

L'objectif premier est d'exploiter le patrimoine forestier de ces communes et de rentabiliser les petits bois et autres produits d'éclaircies en les valorisant sur place.

nale als de gewestelijke instanties wordt gesteund, een modelinitiatief kunnen worden dat na een korte experimentele periode tot het geheel van de Waalse bossen kan worden uitgebreid.

De thans door de Regering voorgestelde fusies van gemeenten zijn trouwens een uitstekende gelegenheid om een dergelijke herstructurering van de bossen te doen slagen.

De bossen zouden rationeler kunnen worden geëxploiteerd o.m. door de wegeninfrastructuur en ook de eigenlijke exploitatiemiddelen te moderniseren.

Een ander reëel voordeel van dit systeem is ongetwijfeld dat voortdurend werk kan worden verschaft aan een niet onaanzienlijk aantal bosarbeiders. De seizoen- of gelegenheidsarbeid, vooral in de bos-exploitatie, is trouwens een van de ernstige structurele gebreken van het Waalse bosbedrijf.

Ten slotte zouden die exploitatiebedrijven, dank zij een verlenging van de economische cyclus via een eerste verwerking, actief kunnen bijdragen tot de vestiging van verwerkingsindustrieën in de Waalse bossen.

B. Het bosbedrijf voor de Waalse particuliere bossen

De particuliere Waalse bossen onderscheiden zich door een zeer grote versnippering. Zelfs de bossen van grotere particuliere eigenaars liggen dikwijls verspreid over verscheidene gemeenten.

Er moeten dus enerzijds groeperingen van boscigenaars en anderzijds een ruilverkaveling van de beboste percelen tot stand komen.

Het groeperen van de particuliere boscigenaars kan de sector nieuw leven inblazen door een rationeler en evenwichtiger bosbeheerverwerking en -exploitatie, een doelmatige commercialisering en misschien zelfs een valorisering van de produkten in de nabijheid van de bossen mogelijk te maken.

Voor de beboste kavels werd geen enkele maatregel genomen om ruilverkaveling aan te moedigen zoals dat voor de landbouwbedrijven wel is gebeurd. Het ruilverkavelingsbeleid zou moeten leiden tot het stopzetten van de versnippering en tot het vormen van voldoende uitgetrekte bosgebieden om hun behoud, de waardering en het beheer ervan werkelijk rendabel te maken. Het is derhalve onontbeerlijk dat de gewestelijke overheid wetgevende en verordenende maatregelen treft om dat doel te bereiken.

C. Houtverwerking

De Waalse bosbouw wordt onder meer gekenmerkt door het gebrek aan verwerking ter plaatse van de grondstoffen. Alleen enkele bedrijven voor verdere verwerking valoriseren een beperkt gedeelte van onze houtopbrengst.

Ongeveer de helft van de gevelde boomstammen gaat naar onze zagerijen en daar krijgen zij zowat de enige toegevoegde waarde in ons gewest. Die zagerijprodukten worden dan naar verwerkende bedrijven buiten het gewest vervoerd waar hun oorspronkelijke waarde wordt vertienvoudigd. De andere helft van de gevelde boomstammen gaat rechtstreeks naar zagerijen in het noorden van het land of wordt zelfs als grondstof uitgevoerd.

Naast de talrijke zagerijen-familiebedrijven kent Wallonië een zeer dicht net van tussenpersonen wier rol wel in vraag mag worden gesteld. De economische weerslag ervan is waarschijnlijk negatief voor Wallonië.

Algemeen genomen was onze sector voor eerste verwerking en commercialisering nauwelijks inventief en ondernemend. Het gebrek aan initiatief leidde tot een ongunstige toestand voor de Waalse economie aangezien een van onze zeldzame grondstoffen buiten het gewest wordt gevaloriseerd of zonder enige verwerking rechtstreeks wordt uitgevoerd.

Toch moeten enkele zeldzame particuliere initiatieven op het stuk van de valorisatie ter plaatse van de bossen als voorbeeld worden gesteld voor het geheel van de particuliere bosbouw in Wallonië.

Zo heeft een groepering van particuliere boscigenaars die een gebied van 1 600 ha bossen in de provincie Luik exploiteert, tot doel « ten bate van kleine en middelgrote bosbouwbedrijven (1 tot 200 ha) een normale produktie en een eenvormige valorisatie te vrijwaren zonder dat de producent verplicht is een formele verbintenis aan te gaan die aan zijn eigendomsrechten en zelfs aan de plaatsing van zijn produkten raakt ».

De vereniging groepeert thans 63 boscigendommen van 1 tot 175 ha. Zij kan alle verrichtingen uitvoeren van bebossing tot verkoop van de produkten aan de verbruikers. Het tewerkgestelde personeel bestaat uit een verantwoordelijke die bijgestaan wordt door een bediende, uit achttien voltijds tewerkgestelde loonarbeiders en twee onafhankelijke lossers.

Om het in gebreke blijven van de particuliere sector op het stuk van de valorisatie van de bossen op te vangen, is het derhalve onontbeerlijk dat de groeperingen van eigenaars zich in een eerste fase inzetten voor een concentratie van de grondstof in de subgewestelijke bedrijven

nales que régionales, pourrait devenir une opération-pilote susceptible d'être étendue, après une courte période d'expérimentation, à l'ensemble du massif forestier wallon.

Les fusions de communes proposées actuellement par le Gouvernement constituent d'ailleurs une occasion favorable à la réussite d'une telle restructuration forestière.

L'exploitation plus rationnelle de la forêt pourrait être réalisée grâce notamment à la modernisation de son infrastructure routière et de son outil d'exploitation proprement dit.

Un autre avantage réel du système préconisé est sans nul doute la possibilité d'occuper en permanence un nombre appréciable d'ouvriers forestiers. L'emploi saisonnier ou occasionnel de main-d'œuvre, surtout dans le secteur de l'exploitation forestière, constitue d'ailleurs une des faiblesses structurelles graves de l'économie wallonne du bois.

Enfin, grâce à un allongement du circuit économique sous forme de première transformation, ces unités d'exploitation pourraient même devenir un élément actif dans l'installation d'industries de transformation au sein du massif forestier wallon.

B. La sylviculture wallonne privée

Le secteur privé de l'économie forestière wallonne se caractérise par une très grande dispersion des parcelles boisées. Même des propriétaires privés plus importants ont souvent leurs propriétés dispersées sur le territoire de plusieurs communes.

Il est donc indispensable de procéder à la création de groupements de propriétaires forestiers, d'une part, au remembrement des parcelles boisées, d'autre part.

Les groupements de propriétaires forestiers privés pourraient revitaliser le secteur en permettant une gestion forestière et une exploitation plus rationnelles et plus équilibrées, une commercialisation efficace et peut-être même une valorisation des produits à proximité des massifs forestiers.

En ce qui concerne le remembrement des parcelles boisées, les propriétaires forestiers n'ont bénéficié d'aucune mesure d'encouragement comme celles qui ont avantagé les exploitations agricoles, par exemple. La politique de remembrement devrait aboutir à l'arrêt du morcellement et à la constitution d'étendues boisées suffisamment vastes pour placer leur conservation, leur mise en valeur et leur gestion dans un cadre de rentabilité réelle. Il est donc indispensable que les autorités régionales prennent les mesures législatives et réglementaires nécessaires à la réalisation de ces objectifs.

C. La transformation du produit ligneux

Une des caractéristiques de la sylviculture wallonne est le manque de transformation de ses matières premières sur place. Seules les quelques industries de seconde transformation valorisent une partie réduite de nos produits forestiers.

Environ la moitié de nos récoltes passe par nos scieries pour y recevoir pratiquement la seule valeur ajoutée sur le territoire régional. Ces produits de sciage sont ensuite acheminés vers des unités de transformation extra-régionales qui décuplent leur valeur initiale. L'autre moitié de nos récoltes est transportée directement vers des scieries du Nord du pays, ou même exportée à l'état de matière première.

À côté des nombreuses scieries de type familial, la Wallonie connaît un réseau très dense d'intermédiaires sur le rôle desquels il y a lieu de s'interroger. L'impact économique qui en résulte est probablement négatif pour la Wallonie.

D'une manière générale, notre secteur de transformation primaire et de commercialisation n'a guère été inventif et entreprenant. Son manque d'initiative a abouti à une situation défavorable pour l'économie de la Wallonie puisqu'une de nos rares matières premières est valorisée en dehors de la région ou directement exportée sans transformation aucune.

Cependant il y a lieu de citer en exemple quelques rares initiatives privées dans le domaine de la valorisation des bois sur place qui pourraient constituer des opérations pilotes pour l'ensemble de l'économie forestière privée de la Wallonie.

Ainsi, par exemple, un groupement de propriétaires forestiers privés exploitant une étendue de 1 600 ha de forêts dans la province de Liège a pour objet « de conserver, en faveur des moyennes et petites unités forestières (de 1 à 200 ha) une production normale et une valorisation unitaire identique sans que le producteur soit tenu à un engagement formel touchant les droits de propriété, et même, la disposition de ses produits ».

L'association groupe actuellement 63 propriétés forestières de 1 à 175 ha. Elle est en mesure de réaliser toutes les opérations depuis le boisement jusqu'à la vente des produits aux utilisateurs. Le personnel occupé se compose d'un responsable aidé par un employé, de dix-huit ouvriers salariés occupés en permanence ainsi que de deux débardeurs indépendants.

Afin de remédier à la carence du secteur privé dans le domaine de la valorisation de notre produit forestier, il est donc indispensable que les groupements de propriétaires s'attachent dans un premier stade, à la concentration de la matière première dans des unités subrégionales de

van enige omvang. Die centra van eerste verwerking zouden dan ontwikkelingspolen kunnen worden voor een reeks industrieën voor verdere verwerking zoals kistenmakerijen, pallettenmakerijen, prefabwoningen, speelgoedindustrie, meubelmakerijen, enz. Wij wijzen erop dat hetzelfde herstructureringschema voor de overheidssector werd gehanteerd.

Die groeperingen zouden een grotere invloed op de huidige prijsvorming uitoefenen. Aangezien Wallonië in overvloed over een hoe langer hoe meer onontbeerlijke grondstof beschikt, zou het de prijzen kunnen bepalen in volledige overeenstemming met de buitenlandse markten. Bovendien zou de terugslag van de King-wet (sterke prijsdaling bij een in overvloed aangeboden grondstof en een tamelijk stroeve vraag) in ruime mate worden verzacht door de aanwezigheid van een echte verwerkende sector.

Ten slotte zouden die nieuwe groeperingen het begrip van kwaliteitsproduct (waarvan een gedeelte van de gewestelijke bosproductie reeds geniet) kunnen uitbreiden tot het geheel van de Waalse bossen.

AFDELING IV

SPECIFIEK WAAELSE ACTIEMIDDELEN

Dat nieuwe net van bedrijven voor bosexploitatie en -beheer, waarvan de actie zou uitgebreid worden naar opslagcentra en centra voor eerste verwerking van de grondstof, zou moeten worden gegroepeerd onder één enkel bestuur dat althans voor de overheidssector onder het geregionaliseerde Bestuur van Waters en Bossen zou kunnen ressorteren. Natuurlijk zou de rol nauwkeurig moeten worden omschreven die het geïnstitutionaliseerde « Centre régional du Bois » en de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij in dat herstructureringsbeleid zouden kunnen spelen.

Om de werkvoorwaarden te verbeteren, de eigendoms- en exploitatiestructuur, het hakken van het hout en de valorisatie ter plaatse van de houtopbrengst te hervormen en te rationaliseren, moeten actiemiddelen in het leven worden geroepen zoals een Waals Bosbouwfonds en, wellicht in een latere fase, een « Centre régional de la propriété forestière » dat trouwens zou kunnen opgaan in het geherstructureerde « Centre du Bois de Saint-Hubert ».

A. Waals Bosbouwfonds

Het Waalse bosbedrijf hecht meer en meer waarde aan de economische rol van de bossen. Hoewel zelfs het Bestuur van Waters en Bossen (naast het zoeken naar een optimale produktiviteit van de onder het Bestuur ressorterende bossen) enige aandacht aan de ecologische en sociale rol van de aan zijn gezag onderworpen bossen heeft geschonken, toch beginnen het merendeel van de bouseigenaars die niet aan de bosbouwregeling zijn onderworpen, niet alleen belang te stellen in de maximale rendabiliteit van hun bouseigendom, maar trachten zij eveneens de grondstof ter plaatse te valoriseren.

Het te Vielsalm opgerichte « Centre d'Economie forestière », dat gefinancierd wordt door de N. V. Forestar, is in dat opzicht veelbetekend.

Ongetwijfeld heeft de verschillende recente evolutie van de houtleveringsmogelijkheden uit de grote exportlanden ten opzichte van de stijgende behoeften van het binnenlands verbruik onze bouseigenaars er toe aangezet onze bossen meer uit een economisch oogpunt te gaan bekijken als een aanzienlijk patrimonium aan grondstoffen.

Het spreekt vanzelf dat we de toeristische aantrekkingskracht van onze uitgestrekte bossen, de ontspanningsmogelijkheden en de sociale functie ervan moeten blijven erkennen, maar het Waalse bosbedrijf moet eerst en vooral trachten de elementaire economische kring waarin het zich thans nog altijd opsluit, te doorbreken om de houtproductie te verhogen en er meer toegevoegde waarde aan geven.

Bij recente werkzaamheden in de werkgroep « Bosbedrijf » die door het Economisch en Sociaal Comité van de Benelux is opgericht, hebben wij opgemerkt dat onze Nederlandse en Luxemburgse partners steeds meer mikken op de rendabiliteit van hun bossen zonder daarbij het milieuaspect te veronachtzamen. De overheid heeft daartoe in die landen een steunregeling in diverse vormen uitgewerkt.

Het is spijtig dat ons land het minst van alle andere Europese landen steun aan bosbouwers verleent terwijl overal elders tegemoetkomingsregelingen het hebben mogelijk gemaakt in de particuliere zowel als in de overheidssector interessante valorisaties te verwezenlijken.

Op dit ogenblik subsidieert de overheid buitengewone investerings- en verbeteringswerken in de bossen die aan de bosbouwregeling zijn onderworpen. Daarentegen ontvangen de bossen die aan particulieren toebehoren, geen enkele overheidssteun in welke vorm dan ook. Alle valorisatiewerken, inzonderheid bebossing of herbebossing en toegangswegen, vallen ten laste van de eigenaars.

Ingevolge het ontbreken of de duidelijke ontoereikendheid van een goed wegennet verliest de houtproductie en bijgevolg het bos zelf een groot deel van zijn waarde.

Het openbaar nut van de bossen en de door de regionale instanties gewenste economische gevolgen die op zichzelf ten andere een subsidieregeling wettigen, terzijde gelaten, moet men derhalve, gezien de houtschaarste en de noden van het gewest, de houtproduktiemogelijk-

keuze van enige omvang. Die centra van eerste verwerking zouden dan ontwikkelingspolen kunnen worden voor een reeks industrieën voor verdere verwerking zoals kistenmakerijen, pallettenmakerijen, prefabwoningen, speelgoedindustrie, meubelmakerijen, enz. Wij wijzen erop dat hetzelfde herstructureringschema voor de overheidssector werd gehanteerd.

Die groeperingen zouden een grotere invloed op de huidige prijsvorming uitoefenen. Aangezien Wallonië in overvloed over een hoe langer hoe meer onontbeerlijke grondstof beschikt, zou het de prijzen kunnen bepalen in volledige overeenstemming met de buitenlandse markten. Bovendien zou de terugslag van de King-wet (sterke prijsdaling bij een in overvloed aangeboden grondstof en een tamelijk stroeve vraag) in ruime mate worden verzacht door de aanwezigheid van een echte verwerkende sector.

Ten slotte zouden die nieuwe groeperingen het begrip van kwaliteitsproduct (waarvan een gedeelte van de gewestelijke bosproductie reeds geniet) kunnen uitbreiden tot het geheel van de Waalse bossen.

SECTION IV

INSTRUMENTS ET MOYENS D'ACTION SPECIFIQUEMENT WALLONS

Ce nouveau réseau d'unités d'exploitation et de gestion dont l'action serait étendue vers des centres de stockage et de transformation primaire de la matière première, devrait être regroupé sous une seule entité directionnelle dont l'instance supérieure pourrait être pour le secteur public l'Administration des Eaux et Forêts régionalisée. Il faudrait évidemment définir avec précision le rôle que pourraient éventuellement jouer le Centre régional du Bois, institutionnalisé et la Société de Développement régional dans cette politique de restructuration.

Afin d'améliorer les conditions de travail, de réformer et de rationaliser les structures de la propriété et de l'exploitation, la récolte du bois et la valorisation sur place des produits ligneux, il y a lieu de mettre en place des instruments et moyens d'action tels qu'un Fonds forestier wallon et, peut-être dans un stade ultérieur, un Centre régional de la propriété forestière qui pourrait d'ailleurs s'identifier avec le Centre du Bois de Saint-Hubert restructuré.

A. Le Fonds forestier wallon

L'économie sylvicole wallonne s'attache de plus en plus au rôle économique des forêts. En effet, si même l'Administration des Eaux et Forêts (en plus de la recherche d'une optimisation de la productivité des forêts soumises) a porté quelque attention aux rôles écologique et social des forêts soumises à son autorité, la plupart des propriétaires forestiers non soumis au régime forestier commencent à s'intéresser non seulement à la rentabilité maximale de leur patrimoine forestier, mais cherchent également à valoriser la matière première sur place.

La mise en place d'un Centre d'Economie forestière à Vielsalm financé par la S. A. Forestar est significative à cet égard.

C'est sans doute l'évolution récente différente des possibilités de fournitures de produits ligneux en provenance des grands pays exportateurs, face aux exigences croissantes de la consommation intérieure qui a poussé à regarder davantage notre forêt sous l'angle économique, comme patrimoine important de matières premières.

Il faut, bien sûr, continuer à reconnaître les charges touristiques de nos étendues boisées, leurs possibilités récréatives et leur fonction sociale, mais l'objectif primordial de l'économie forestière wallonne doit viser à dépasser le circuit économique élémentaire où elle se cantonne encore aujourd'hui en vue d'accroître la production ligneuse et d'y inclure davantage de valeur ajoutée.

Lors de récents travaux au sein d'un groupe de travail « Economie du Bois » installé par le Comité économique et social du Benelux, nous avons remarqué que nos partenaires hollandais et luxembourgeois misent de plus en plus sur la rentabilité de leurs forêts sans pour autant négliger le rôle d'environnement. Pour ce faire, les pouvoirs publics de ces pays ont prévu un régime d'aides sous diverses formes.

Il est regrettable que parmi toutes les législations européennes, notre pays dispense le moins d'aides aux forestiers, alors que partout ailleurs des systèmes d'intervention ont permis des mises en valeur intéressantes, aussi bien dans le secteur privé que public.

Actuellement, les pouvoirs publics subventionnent les travaux d'investissement et d'amélioration extraordinaires dans les bois soumis au régime forestier. Par contre, la forêt appartenant à des particuliers ne reçoit aucune aide de l'Etat sous quelque forme que ce soit. Tous les travaux de mise en valeur, notamment le boisement ou reboisement et les voies de pénétration, sont à charge des propriétaires.

Par l'absence ou la nette insuffisance de voiries satisfaisantes, les produits forestiers et donc la forêt elle-même se trouvent amputés d'une bonne part de leur valeur.

Indépendamment des considérations sur l'utilité publique de la forêt et sur les prolongements économiques (souhaités par les instances régionales) qui à elles seules justifient d'ailleurs un régime de subventions, il faut donc, devant la pénurie de bois et les besoins de la

heden optimaal gebruiken en de houtproductie meer in de gewestelijke economische kringloop integreren.

Indien voor de Waalse bossen een progressief beleid zou worden gevoerd gaande van aanplantingen van betere kwaliteit tot moderne exploitatiemachines — hergeen financiële middelen ondersteunt die aangepast zijn aan de eisen van het huidige bosbedrijf —, dan zou het daaruit volgende supplementaire rendement niet alleen de producenten ten goede komen, doch het zou tevens nieuwe mogelijkheden bieden voor de valorisatie ter plaatse van de houtproductie.

Die valorisatie zou tot gevolg hebben dat nieuwe arbeidsplaatsen worden geschapen waaraan in het gewest grote nood bestaat. Het hierboven aangehaalde voorbeeld van de groepering van bouseigenaars in de provincie Luik en de tewerkstelling die er het gevolg van is, is een eerste, veelbelovend experiment.

De gewestelijke instanties moeten dringend de nodige middelen voor een progressief beleid ter beschikking stellen. Aangezien zij gekozen hebben voor een valorisatie van het hout in het gewest, dient de rationele en rendabele exploitatie van de bossen beschouwd te worden als een premisse voor die valorisatie.

Wil Wallonië een krachtig beleid in deze sector kunnen voeren, dan moet men het de middelen verschaffen om die gewestelijke actie tot een goed einde te brengen.

Het Waals Bosbouwfonds zou een waardevol financieel middel kunnen worden dat ter beschikking van onze gewestelijke bouseconomie wordt gesteld.

1. Doel van het Waals Bosbouwfonds

Het Fonds heeft een uitsluitend economisch doel. Door middel van financiële steun moet het bosbouwinstellingen zoals het « Centre régional du Bois de Saint-Hubert » of het « Centre régional de la propriété forestière », de bouseigendommen in overheids- en in particuliere handen evenals de groeperingen van eigenaars kunnen helpen.

Het Fonds zou de mogelijkheid hebben alle investeringen aan te moedigen die de houtproductie van het gewest kunnen verhogen, de afzet ervan kunnen vergemakkelijken zodat beter aan de houtbehoeften van het gewest kan worden voldaan. Het zou met name steun kunnen verlenen bij de bebossing van verlaten of marginale landbouwgrond, bij de omvorming van beplantingen met een laag rendement of beschadigde beplantingen, bij de mechanisering van de houthak, bij de aanleg van boswegen.

Een van de ernstige leemten in ons bosbedrijf is de overdreven versnippering van de bouseigendommen, en hoofdzakelijk van de particuliere bossen. Hoewel de samenvoeging van gemeenten voor de overheidssector een automatische herverkaveling van de gemeentelijke bouseigendommen tot gevolg heeft, moeten dringend de nodige maatregelen worden genomen om de overdreven verkaveling en versnippering van de particuliere eigendommen te verminderen. Dat kan rechtstreeks gebeuren via wetten en besluiten betreffende de hergroepering van de bouseigenaars, ofwel via tegemoetkomingen ten einde het betalen van de successierechten te vergemakkelijken.

Het oprichten van bosbouwgroeperingen zou het mogelijk maken bedrijven op te richten die voldoende groot zijn om economisch te renderen.

Ten slotte zou het Fonds opzoeken moeten financieren die rechtstreeks de houtproductie aanbelangen.

Een gewestelijke bosinventaris zou het mogelijk maken precies de beboste oppervlakte, het volume van het hout op voet en dat van de productie te kennen. Zo zou het bosbeheer kunnen worden gerationaliseerd en zouden plannen voor economische en sociale ontwikkeling kunnen worden uitgewerkt waarin de precieze gegevens inzake bosbedrijf zijn verwerkt. Onder de andere tegemoetkomingen van het Waals bosbouwfonds kunnen met name nog worden vermeld :

- medewerking aan de vulgarisatie van bosbouwtechnieken;
- subsidies voor het uitwerken van beheersplannen door bouseigenaars;
- documentatie, propaganda, technische bijstand, enz.

2. Wijze van tegemoetkoming van het Waals Bosbouwfonds

De steun aan het bosbedrijf zou kunnen gebeuren in de volgende vormen die wij uit de Franse bosbouwregeling hebben overgenomen :

a) Toelagen

Deze vorm van steun wordt verleend in speciën of in natura en lijkt goed aangepast aan de kleine eigendommen.

Het nadeel is dat hij er de begunstigden niet toe aanzet hun houtaanplantingen in grotere complexen samen te brengen, zodat zij beter aan de moderne bedrijfstechnieken zijn aangepast. Psychologisch is het immers zo dat wat gekregen is niet altijd hoog wordt aangeslagen.

In Frankrijk heeft de steunverlening niettemin uitstekende resultaten opgeleverd vooral voor aanplantingen van populieren op kleine stukken grond.

région, utiliser au mieux les capacités de production de bois et intégrer davantage le produit ligneux dans le circuit économique régional.

Si la forêt wallonne bénéficiait d'une politique progressiste allant des plants de meilleure qualité aux engins d'exploitation modernes, ce qui suppose des moyens financiers adaptés aux nécessités de l'économie forestière actuelle, le supplément de rendement qui en découlerait ne profiterait pas seulement aux producteurs mais rendrait possible un effet d'entraînement pour la valorisation des produits forestiers sur place.

Cette valorisation aurait pour résultat la création d'emplois nouveaux dont la région a un besoin urgent. L'exemple précité du groupement de propriétaires forestiers de la province de Liège et l'emploi qui en résulte représentent une première expérience pleine de promesses.

Il est urgent que les instances régionales mettent en place les moyens nécessaires à cette politique progressiste. Comme elles ont opté pour une valorisation des produits ligneux dans la région, l'exploitation rationnelle et rentable de la forêt doit être considérée comme un préalable à cette valorisation.

Pour que la Wallonie puisse mener une politique énergétique dans ce secteur, il convient donc de lui fournir les instruments pour mener cette action régionale à bonne fin.

Le Fonds forestier wallon pourrait devenir un moyen financier précieux mis à la disposition de notre économie forestière régionale.

1. Objectifs du Fonds forestier wallon

Réservé à des objectifs strictement économiques, ce Fonds permettrait par des interventions financières d'aider des institutions forestières telles que notamment le Centre régional du Bois de Saint-Hubert ou le Centre régional de la propriété forestière, les propriétaires forestiers publics et privés ainsi que les groupements de propriétaires.

Le Fonds aurait la faculté de promouvoir tout investissement susceptible d'accroître les ressources forestières de la région, de faciliter l'écoulement des produits forestiers et de mieux satisfaire les besoins de la région en bois. Il pourrait intervenir, sous forme d'aides, notamment dans les boisements de terres agricoles abandonnées ou marginales, dans la transformation de peuplements à faible rendement ou dégradés, dans la mécanisation des récoltes, dans l'aménagement des voiries forestières.

Une des lacunes graves de notre économie forestière est le morcellement excessif de la propriété forestière, et principalement de la forêt privée. Si, pour le secteur public, la réalisation des fusions de communes produira un remembrement automatique des propriétés forestières communales, il est urgent de prendre les mesures nécessaires en vue de réduire la parcellisation et le morcellement excessifs des propriétés privées. Cela pourrait se réaliser soit directement par des mesures législatives portant sur le regroupement des propriétaires forestiers, soit par des interventions destinées à améliorer le règlement des droits de succession.

La constitution de groupements forestiers permettrait de créer des unités de gestion suffisamment vastes pour être économiquement valables.

Enfin, le Fonds serait amené à financer des recherches intéressant directement la production forestière.

La réalisation d'un inventaire forestier régional permettrait de connaître avec précision la surface boisée, le volume des bois sur pied et celui de la production. On pourrait ainsi rationaliser la gestion forestière et élaborer des plans de développement économique et social intégrant des données précises d'économie forestière. Parmi les autres interventions du Fonds forestier wallon, il convient de citer notamment :

- la participation à la vulgarisation des techniques concernant la sylviculture;
- les subventions pour l'élaboration de plans de gestion par les propriétaires forestiers;
- les actions de documentation, de propagande, d'assistance technique, etc.

2. Modalités d'intervention du Fonds forestier wallon

Les aides à l'économie forestière pourraient se faire sous les formes suivantes que nous avons reprises du régime forestier français :

a) Les subventions

Octroyée en espèces ou en nature, cette forme d'aide semble bien adaptée à la petite propriété.

Elle offre l'inconvénient de ne pas inciter les bénéficiaires à grouper leurs boisements en unités de gestion plus vastes pour être bien adaptées aux techniques modernes d'exploitation. Enfin, sur le plan psychologique, ce qui est donné est parfois peu considéré.

En France cependant, ces subventions ont donné d'excellents résultats notamment pour les plantations de peupliers qui se font par petites surfaces.

b) *Contracten*

Het gaat hier om leningen in de vorm van door de overheid uitgevoerde werken. Deze originele formule bestaat hierin dat de eigenaar zijn bossen inbrengt waarna de overheid voor de nodige infrastructuur zorgt. De produktie wordt gelijkelijk verdeeld totdat de overheidsuitgave is terugbetaald.

Dergelijke contracten hebben het nadeel dat zij een reeks bemoeiingen vergen waarop de overheid niet is voorbereid. Het ingebrachte kapitaal circuleert daarenboven erg langzaam zodat het Fonds minder kan optreden.

c) *Leningen in contanten*

Het Fonds kan geld lenen aan eigenaars, met name :

— als tegemoetkoming in de uitbatingkosten en in de kosten i.v.m. de afvoer van gekapt hout en het transport van de opbrengst van zeer jonge uitdunningen;

— als bijdrage voor de verbetering van hakhout en van onder hoogstammige bomen groeiend schraal kreupelhout door beplanting met snel groeiende harsoorten.;

— als bijdrage in de aanleg of de modernisering van boswegen;

— als steun voor het scheppen van nieuwe werkgelegenheid in Wallonië door de bouw van installaties voor het bewerken, sorteren en drogen van hout, enz.

De lening dekt slechts een gedeelte van de uitgave, wat de efficiëntie verhoogt van de ingebrachte fondsen waarvan de aflossingen een vlottende kapitaalcirculatie mogelijk maken.

In Frankrijk worden met die leningen de grootste successen geboekt voor een redelijke uitgave per oppervlakte-eenheid.

Zowel voor de eigenaar als voor de administratie hebben die leningen echter het nadeel dat zij de aanleg van een lijvig en ingewikkeld dossier vergen, met name wanneer een hypothecaire waarborg wordt geëist.

d) *Premies*

Het systeem van de leningen in contanten kan verlicht worden door een premiestelsel. Het betreft hier een in absolute waarde onbegrensde toelage die kan worden aangevuld met leningen van het Landbouwkrediet.

Het aandeel van de zelffinanciering is hier veel aanzienlijker dan in het systeem van de leningen.

De eigenaar die aanspraak wil maken op de premie heeft er belang bij zijn project tot een goed einde te brengen.

3. *Financiering van het Fonds*

Mocht het toekomstige Waals Bosbouwfonds gefinancierd worden met een rijksdotatie, dan zou Wallonië in een situatie verzeilen die niet alleen strijdig is met de geest van de wet van 1 augustus 1974 op de voorlopige gewestvorming, doch die tevens onaanvaardbaar is in het raam van een progressistisch beleid dat aan de eigen noden van het gewest beantwoordt.

Bij de wet van 1 augustus 1974 werd het woud immers gerangschikt onder de materies die « geheel of ten dele onder het gewestelijke gezag ressorteren ». Men dient dus dringend een eigen Waals beleid uit te stippelen dat ons uitzonderlijk rijk bospatrimonium vrijwaart en rendabiliseert op een manier die het best strookt met de economische en sociale belangen van het gewest.

Sommigen staan eerder terughoudend tegenover de financiering van het Fonds met gewestelijke kredieten, mede omdat de diverse regionaliseerde materies ernstige tekortkomingen vertonen, zowel inzake consumptieuitgaven als qua kapitaaluitgaven.

Dit voorbijgaande gebrek aan geestdrift om naar concrete en snelle oplossingen te zoeken voor de gewestelijke problemen op het stuk van het bosbeheer, is wellicht toe te schrijven aan de moeilijkheden i.v.m. de huidige crisis en aan het feit dat sommige politieke milieus uit voorzichtigheid iedere innovatie inzake economische opleving trachten te voorkomen. Hoe dan ook, het Waalse bosbeleid heeft dringend behoefte aan stimulansen en de exploitatiesector dient dan ook over eigen middelen te beschikken. Op de gewestelijke begroting dient een bijzonder hernieuwbaar krediet te worden uitgetrokken, opdat die sector (die de gehele cyclus van de bosbouw omvat, met name de keuze van jonge boomsoorten van betere kwaliteit, de aankoop van moderne exploitatiemachines zowel als de eigenlijke woudinfrastructuur) nu eindelijk eens dezelfde steun kan genieten als de andere sectoren van onze streekeconomie.

Om het Waals Bosbouwfonds in de gelegenheid te stellen spoedig van wal te steken, moet worden nagegaan op welke wijze een gedeelte van de parallelle kredieten voor 1972, dat niet aan de boswegen kon worden besteed, kan worden vrijgegeven.

Het Waals Bosbouwfonds zou bovendien moeten worden gestijfd door de begunstigten zelf. De gevraagde bijdrage zou des te redelijker

b) *Les contrats*

Il s'agit de prêts sous forme de travaux exécutés par les pouvoirs publics. Par cette formule originale, le propriétaire apporte son patrimoine forestier et les pouvoirs publics réalisent les travaux d'infrastructure. Les produits sont partagés à mi-fruit jusqu'au remboursement de la dépense consentie par les autorités publiques.

L'inconvénient de ces contrats est d'exiger une série d'interventions pour lesquelles les autorités publiques ne sont pas préparées. De plus, la rotation du capital ainsi engagé est très lente, ce qui diminue les possibilités d'intervention du Fonds.

c) *Les prêts en numéraire*

Le Fonds peut prêter à des propriétaires notamment :

— comme intervention dans les frais d'exploitation, vidange et transport des produits d'éclaircies surtout jeunes;

— comme aides pour la conversion de taillis et de taillis sous futaie improductifs par enrésinement avec des essences à croissance rapide;

— comme aides à la création ou à la modernisation de voiries forestières;

— comme aides qui permettraient de créer des emplois nouveaux en Wallonie par l'implantation de matériel d'usinage, de triage, de séchage de bois, etc.

Le prêt ne couvre qu'une partie des dépenses, ce qui entraîne une efficacité accrue des capitaux engagés dont les remboursements permettent une meilleure rotation.

En France, c'est avec les prêts que l'on constate le plus fort degré de réussite, pour une dépense raisonnable à l'unité de surface.

Néanmoins, ces prêts ont, pour le propriétaire comme pour l'administration, l'inconvénient de nécessiter la constitution d'un dossier volumineux et complexe, notamment lorsqu'une garantie hypothécaire est exigée.

d) *Les primes*

Pour alléger le système des prêts en numéraire, on peut préconiser un régime de primes. Il s'agit d'une subvention non plafonnée en valeur absolue, qui pourrait être complétée par des prêts du Crédit agricole.

La part d'autofinancement est beaucoup plus importante que dans le système des prêts.

Pour pouvoir bénéficier de la prime, le propriétaire a intérêt à mener à bien l'opération entreprise.

3. *Financement du Fonds*

La création d'un Fonds forestier wallon financé à partir d'une dotation nationale placerait la Wallonie dans une situation non seulement contraire à l'esprit de la loi du 1er août 1974 sur la régionalisation préparatoire, mais aussi inacceptable dans le cadre d'une politique progressiste adaptée aux exigences spécifiques de la région.

En effet, par la loi du 1er août 1974, la forêt a été retenue parmi les matières « réservées en tout ou en partie à l'autorité de la région ». Il s'avère donc urgent de mettre en place une politique spécifique wallonne qui préserve notre patrimoine forestier exceptionnel et le rentabilise au mieux des intérêts économiques et sociaux de la région.

Le financement du Fonds à partir de l'enveloppe budgétaire régionale rencontre actuellement certaines réticences, notamment du fait que d'importants manquants sont relevés dans les différentes matières régionalisées, aussi bien pour les dépenses de consommation que pour les dépenses de capital.

Ce manque d'enthousiasme passager pour trouver des solutions concrètes et rapides aux problèmes forestiers régionaux est une résultante probable des difficultés nées de la récession économique actuelle et de la prudence de certains milieux politiques qui tentent d'éviter toute innovation en matière de relance économique. Quoi qu'il en soit, il s'avère extrêmement urgent d'aiguillonner l'économie forestière wallonne, notamment en créant les moyens spécifiques pour le secteur de l'exploitation. Un crédit spécial renouvelable devrait être réservé dans l'enveloppe budgétaire régionale pour que le secteur de l'exploitation (comprenant tout le cycle de la production sylvicole, c'est-à-dire aussi bien le choix des jeunes plants de meilleure qualité, l'achat d'engins modernes d'exploitation que l'infrastructure forestière proprement dite) puisse enfin bénéficier des mêmes aides que les autres secteurs de notre économie régionale.

Afin de permettre la mise en route très rapide du Fonds forestier wallon, il y a également lieu d'étudier les possibilités de déblocage d'une tranche des crédits parallèles pour 1972, qui n'a pas pu être affectée aux voiries forestières.

Le Fonds forestier wallon devrait en outre bénéficier d'un appui financier des bénéficiaires eux-mêmes. La cotisation exigée serait

zijn omdat de steun gedeeltelijk zou dienen voor de financiering van een « Gewestelijk Centrum voor Bosbezit » waarbij alle eigenaars zullen kunnen aankloppen.

Wil men dat onze bosbouw erop vooruitgaat, dan dient niet alleen de produktiviteit van onze bedrijven te worden opgevoerd, o.m. door eigen financiële stimulansen, doch moet men tevens de houtvoortbrengst in het bos zelf valoriseren. Een dergelijk beleid zal ongetwijfeld in een vermogensaanwas resulteren waaraan ons gewest trouwens dringend behoefte heeft.

Nu is het zo dat de particuliere bosbouw geen overheidssteun geniet, terwijl de nevenbedrijven, met name die m.b.t. de industriële bewerking, kunnen aanspraak maken op steunverlening vanwege het gewestelijk fonds voor economische expansie.

De Staatssecretaris tot wiens bevoegdheid de Waalse Streekeconomie behoort kan dus financiële bijstand verlenen door het toekennen van rentetoeelagen aan de sector houtbewerking mits deze de door de expansiewet gestelde voorwaarden vervult.

Wil men voorkomen dat de overheidshulp alleen ten goede komt aan te kleine stukjes van ons grondgebied, dan moet het Waalse Bosbouwfonds evenveel armslag krijgen als het huidige Fonds voor Landbouwinvesteringen.

Aangezien ons bosbeleid niet langer gesplitst mag worden in een produktie- en een verwerkingssector enerzijds en in ontwikkelingszones anderzijds, dienen de Staatssecretaris tot wiens bevoegdheid de bossen en de gene tot wiens bevoegdheid de Waalse Streekeconomie behoren, na ruggespraak, de overeenkomsten te paraferen m.b.t. het verlenen van steun aan die sectoren van de bosbouw waarvan niet duidelijk kan worden gezegd tot wiens bevoegdheid zij behoren of waarvoor niemand bevoegd is. Een en ander zal nieuwe perspectieven openen waardoor een van onze laatste grondstoffen zo spoedig en efficiënt mogelijk rendabel kan worden gemaakt.

Van industriële houtbewerking is in Wallonië helaas nauwelijks een spoor te bekennen. Onze grondstof, waarvan de relatieve zeldzaamheid steeds scherper wordt gevoeld, wordt hetzij onbewerkt uitgevoerd, hetzij bewerkt in het noorden van het land. Derhalve moeten maatregelen worden getroffen om die vlucht van gewestelijk kapitaal in te dijken en daartoe dient in toenemende mate een beroep te worden gedaan op overheidssteun.

Met dat doel staan twee nieuwe mogelijkheden open :

a) versnippering van het aanbod van houtprodukten t.a.v. een sterk gestructureerde vraag moet worden tegengegaan door de oprichting van verenigingen van beseigenaars aan te moedigen en ze efficiënt te organiseren;

b) verlenging van de produktieketen, zowel in de particuliere als in de overheidssector, door de valorisatie van het hout ter plekke aan te moedigen of ze in te voeren waar ze nog onbekend is. Installaties voor het drogen, sorteren, opslaan en eerste verwerking van hout kunnen het aanbod veel beter structureren. Eens die voorwaarden vervuld, zullen de Waalse kleine en middelgrote ondernemingen, alsmede de plaatselijke overheid ongetwijfeld initiatieven gaan nemen ter bevordering van deze bedrijfstak, hetgeen tevens een gunstige terugslag zal hebben op andere industrieën, zoals het bouwbedrijf.

Een verstandig gebruik van sommige parallelle Waalse kredieten biedt de mogelijkheid om door baanbrekende activiteiten deze sector nieuw leven in te blazen, wat dan weer andere initiatieven zal uitlokken met het oog op een betere valorisatie van de houtproduktie ter plaatse.

4. Beheer van het Fonds

De nieuwe kredietinstelling wordt paritair beheerd op een wijze die nog moet worden bepaald.

Bij dat beheer moeten niet alleen de gewestelijke overheid en de betrokken eigenaars, doch tevens de beroepsorganisaties van houtwerkers betrokken worden. Hun inspraak kan eventueel van adviserende aard zijn.

B. Het Gewestelijk Centrum voor Bosbezit

In tegenstelling met de overheidssector, waar het Bestuur van Waters en Bossen een zeer efficiënt beleid voert, met name bij het opvoeren van de produktiecapaciteit van de gemeentelijke wouden, voert de privé-sector inzake bosbouw een economisch beleid waarin verticale integratie en zelfs elementair overleg tussen de betrokkenen volledig ontbreekt. Dat individualisme was niet alleen nadelig voor het eigenlijke bospatrimonium, doch het verklaart ook grotendeels de futloosheid van de van het hout afhangelende industrie in het gewest.

Daarenboven betekende de versnippering van het particuliere bosbezit een ernstige handicap voor de produktie en dus ook voor de rendabiliteit van de bedrijfstak. Die verbodskeling verhindert elke grootscheeps opgezette mechanisering van de houtvesterijen en zij maakt een rationeel beheer onmogelijk.

d'autant plus justifiée qu'une partie des aides servirait au financement du Centre régional de la propriété forestière, aux services duquel tous les propriétaires pourraient avoir recours.

Il convient donc de ne pas perdre de vue que l'amélioration de la situation actuelle de notre économie forestière exige non seulement le développement de la productivité de nos exploitations, notamment grâce à des incitations financières spécifiques, mais aussi la valorisation des produits ligneux au sein même de nos massifs forestiers. Pareille politique permettrait sans nul doute de réaliser une plus-value dont notre économie régionale a d'ailleurs grandement besoin.

Or, le secteur de l'exploitation forestière privée ne bénéficie d'aucune aide publique tandis que le secteur en aval, et spécialement celui de l'industrialisation, peut se référer aux aides en provenance du Fonds régional d'expansion économique.

Le Secrétaire d'Etat ayant l'Economie régionale wallonne dans ses attributions peut donc intervenir favorablement sous forme de subventions d'intérêts dans le secteur de la transformation du bois si ce dernier répond aux exigences de la loi d'expansion économique.

Afin de ne pas limiter le champ d'action des aides publiques à des régions beaucoup trop restreintes de notre territoire régional, il serait souhaitable de fournir au Fonds forestier wallon les mêmes possibilités que celles qui sont réservées actuellement au Fonds d'investissement agricole.

Pour éviter que notre économie forestière continue à être comparimentée en secteur de production et secteur de transformation d'une part, en zone de développement d'autre part, il conviendrait que le Secrétaire d'Etat ayant les Forêts et celui ayant l'Economie régionale wallonne dans leurs attributions s'entendent pour signer conjointement les conventions relatives à des aides destinées à des secteurs de l'économie forestière où les compétences actuelles sont soit mal définies, soit inexistantes. Des possibilités nouvelles pourraient en découler pour rentabiliser au plus vite et au mieux une de nos dernières ressources de matières premières.

Malheureusement, le secteur industriel de la transformation du bois est pratiquement inexistant en Wallonie. Notre matière première dont la rareté relative ne cesse d'augmenter, est soit exportée à l'état brut, soit expédiée vers des centres de transformation se situant dans le Nord du pays. Il faut donc créer les moyens nécessaires pour endiguer cette fuite du capital régional et conséquemment susciter des demandes plus nombreuses en matière d'aides publiques.

A cet effet, deux orientations nouvelles devraient être prises en considération :

a) d'une part, il est opportun de réduire très fortement l'atonicité de l'offre du produit ligneux face à une demande fortement structurée en favorisant la création de groupements de propriétaires forestiers et leur organisation efficace;

b) d'autre part, il est urgent d'allonger le circuit de l'économie forestière tant publique que privée en aiguillonnant, voire en créant la valorisation du bois sur place. Ainsi grâce à des centres de séchage, de triage, d'entreposage et de première transformation, l'offre du bois pourrait être beaucoup mieux structurée. Dans de telles conditions, il est hors de doute que la Wallonie trouvera notamment auprès des petites et moyennes entreprises et des autorités publiques locales les initiatives nécessaires pour développer ce volet de notre économie et entraîner d'autres secteurs industriels, notamment celui de la construction.

Par l'emploi judicieux de certaines tranches de crédits parallèles réservées à la Wallonie, des opérations pilotes pourraient remodeler ce secteur important en suscitant d'autres initiatives dans le sens d'une meilleure valorisation de nos produits ligneux sur place.

4. Gestion du Fonds

La gestion de ce nouvel instrument de crédit serait paritaire suivant des modalités qui restent à déterminer.

Outre la participation des autorités publiques régionales et des propriétaires intéressés, il convient de prendre en considération les organisations professionnelles des travailleurs du bois. Leur participation pourrait être éventuellement envisagée sous forme consultative.

B. Le Centre régional de la Propriété forestière

A l'encontre du secteur public où l'Administration des Eaux et Forêts a mené une politique fort efficace, notamment dans l'amélioration de la productivité des forêts communales, le secteur forestier privé s'est distingué par une absence totale de politique économique d'intégration verticale, voire de concertation élémentaire au sein d'une même branche d'activité. Cette politique individualiste a sans nul doute eu des répercussions sur le patrimoine forestier proprement dit, mais a également contribué pour une large part à la léthargie au sein de la région du secteur industriel en aval.

De plus, le morcellement des propriétés forestières privées a fortement handicapé la production et, par là même, la rentabilité du secteur. Cet éparpillement rend d'ailleurs impossible non seulement l'organisation de la mécanisation des récoltes, mais empêche toute gestion rationnelle.

Er zij tevens opgemerkt dat de mogelijkheid tot zelffinanciering omgekeerd evenredig is met de huidige versnippering van de erven. Zulks geldt eveneens voor de aanleg van boswegen en de exploitatie van de bospercelen.

Alleen al door een oordeelkundige keuze van jonge houtsoorten die goed aangepast zijn aan de grond en aan het plaatselijke klimaat, kan het rendement worden opgedreven.

De gewestelijke overheid dient dus een beleid uit te stippelen dat niet alleen aan de overheidssector doch tevens aan alle Waalse bossen ten goede komt en de valorisatie van de nevenbedrijven bevordert.

Het Gewestelijk Centrum voor Bosbezit kan uitgroeien tot een orgaan dat bevoegd is voor de ontplooiing en de oriëntering van de bosbouw. Het kan de ontwikkeling van houtvestersverenigingen en coöperatieve bedrijven stimuleren, wat dan weer kan resulteren in een efficiënter beheer van onze wouden en in een vlottere afzet van de houtproductie in bewerkingsbedrijven in eigen streek. Ieder particulier beheersproject, hoe eenvoudig ook, zal door het Centrum worden gesteund.

Datzelfde Centrum zou zich tevens toelagen op de vulgarisatie van de methodes op het stuk van de intensieve bosbouw en de resultaten van zijn vorsingswerk bekendmaken.

1. De oogmerken van het Centrum

Het Waals Centrum voor Bosbezit heeft een drievoudig doel :

a) Het verstrekken van informatie inzake statistieken, beheer en exploitatie

Het wil de boscigenaars en de bosbouwers vertrouwd maken met de bosbouwproblemen door het verzamelen van de nodige inlichtingen inzake structuur, houtproductie, mogelijkheden op het stuk van de houtbewerking, enz.

In een eerste stadium zou het Centrum alle statistische, economische en technische gegevens centraliseren die thans ordeloos verspreid liggen.

Het zal de bosbouwers voorlichten hoe zij hun bossen efficiënter kunnen beheren. Daartoe worden nauwkeurige inlichtingen verstrekt over :

- de natuurlijke voorwaarden voor productie van hout;
- de technieken inzake intensieve bosbouw en doelmatige ordening van het bosareaal met het oog op de ontwikkeling van neven-industrieën;
- de economische en eventueel de maatschappelijke gevolgen van het verloop van de houtmarkt e.d.

b) Een instelling voor de bevordering en de valorisatie van de bosbouwkunde

Het Centrum zou zorgen voor de verbetering van de houtproductie dank zij een planificatie van het beheer van de boscigendommen en zou de producenten kunnen oriënteren naar een betere valorisatie van hun producten ter plaatse.

Ook zou het Centrum, door het inrichten van stages inzake beroepsopleiding kunnen bijdragen tot de vulgarisatie van de bosbouwkunde en meer speciaal van de methodes met het oog op intensieve en coöperatieve bosbouw. Het Centrum zou de huidige situatie kunnen verbeteren met name door de uitbreiding van en de controle op de vestiging van experimentele netten en door de deelneming aan activiteiten van beroepsverenigingen en van instellingen voor streekontwikkeling.

Ten slotte zou het Centrum kunnen bijdragen tot de onderzoekswerkzaamheden met het oog op de verbetering van de produktiestructuren, zowel voor het beheer als voor de commercialisering.

c) Een instelling om de bosbouw rendabel te maken

De verbetering van de structuren — zowel die van de eigendom als van het beheer van het bos — zal een gunstige weerslag hebben op de rendabiliteit van de productie en zelfs op de sectoren waarin hout en van het hout afkomstige producten verwerkt worden.

Het Centrum zou er dus naar streven de producenten bijeen te brengen in verenigingen en coöperatieve groeperingen.

Het zou voor alle beroepsbosbouwkundigen regionale produktiesystemen voorstellen welke aangepast zijn aan de subregionale en zelfs aan de plaatselijke omstandigheden.

2. Organisatie van het Centrum

Op het niveau van de beroepsbosbouwers en het leidinggevend personeel moet een raad van beheer worden opgericht die de betrokken sector op geldige wijze vertegenwoordigt.

Naast de vertegenwoordigers van degene die beroepshalve bij het probleem betrokken zijn alsmede hun beroepsverenigingen (als crite-

A ces considérations, il faut ajouter que la capacité d'autofinancement est inversement proportionnelle à l'atomisation actuelle des unités d'exploitation. Le même principe vaut aussi pour la création de voiries forestières et l'exploitation des parcelles.

Par ailleurs, rien que le choix judicieux de jeunes plants bien adaptés aux conditions des terrains et du climat de la région permet un rendement nettement accru.

Il importe donc aux autorités régionales d'orienter la politique forestière vers une promotion non seulement du secteur public, mais de l'ensemble de la forêt wallonne et de la valorisation en aval.

Le Centre régional de la propriété forestière pourrait devenir l'organe qui aurait compétence pour développer et orienter la production forestière. Il favoriserait le développement de groupements forestiers et de coopératives en vue d'une meilleure gestion du patrimoine forestier et d'un écoulement du produit ligneux orienté vers des industries de transformation au sein de la région. A cette fin, il appuierait les plans simples de gestion, notamment des propriétaires forestiers privés.

Enfin, il vulgariserait des méthodes de sylviculture intensive et les résultats des recherches qu'il aurait organisées.

1. Les objectifs du Centre

Le Centre wallon de la propriété forestière pourrait poursuivre un triple objectif :

a) Organisme d'information en matière de statistiques, de gestion et d'exploitation

Il ferait connaître les problèmes forestiers aux propriétaires forestiers et aux sylviculteurs, en réunissant tous les renseignements nécessaires sur la structure, la production du bois, les possibilités de transformation ultérieure, etc.

Dans un premier temps, le Centre devrait rassembler toutes les données statistiques, économiques et techniques dont le secteur ne dispose actuellement que de manière fort éparse.

Il renseignerait les sylviculteurs sur les possibilités d'amélioration de la gestion forestière. A cet effet, il présenterait des informations précises sur :

- les conditions naturelles de la production ligneuse;
- les techniques de la sylviculture intensive et d'aménagement des forêts en vue du développement de productions connexes;
- les conditions économiques et éventuellement sociales qui résultent de l'évolution des marchés du bois, etc.

b) Organisme de promotion sylvicole et de valorisation

Le Centre améliorerait la conduite des massifs forestiers grâce à une planification de la gestion des propriétés forestières et orienterait les producteurs vers une valorisation plus grande de leurs produits sur place.

De même, il pourrait promouvoir la vulgarisation forestière et plus spécialement des méthodes de sylviculture intensive et de coopération par l'animation de stages de formation professionnelle. Il pourrait améliorer la situation actuelle, notamment par la poursuite et le contrôle de l'implantation de réseaux expérimentaux et par la participation à des activités d'organismes professionnels et de développement régional.

Enfin, il pourrait contribuer aux recherches en vue de l'amélioration des structures de production tant pour la gestion que pour la commercialisation.

c) Organisme de rentabilisation sylvicole

L'amélioration des structures tant de la propriété que de la gestion forestières aura un impact bénéfique sur la rentabilité de la production et même sur les secteurs de transformation et de valorisation en aval.

Le Centre s'attacherait donc à la réunion des producteurs, au sein de groupements et de coopératives.

Il proposerait à l'ensemble de la profession des orientations régionales de productions adaptées aux conditions sous-régionales et même locales.

2. Organisation du Centre

A l'échelon professionnel et d'orientation, il convient de mettre sur pied un Conseil d'administration représentant valablement le secteur intéressé.

Outre les représentants des professionnels et des groupements de professionnels (critère de surface forestier ± 2 ha), ce Conseil

ria voor beboste oppervlakte geldt ± 2 ha), zou deze raad van beheer moeten samengesteld zijn uit de regionale besturen tot wier bevoegdheid het boswezen behoort en uit de vertegenwoordigers van de Gewestelijke Economische Raad voor Wallonië en de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij.

Er zou moeten voor gewaakt worden dat zoveel mogelijk eigenaars ervan deel uitmaken. De representatieve organisaties van de houtwerkers zouden aan de vergaderingen van het Centrum kunnen deelnemen met raadgevende stem.

Een ploeg wetenschappelijke en technische personeelsleden zou de werkzaamheden voorleggen aan commissies die daaruit de besluiten moeten trekken. Die commissies zouden zich kunnen bezighouden met de bevordering van bosbouwgroeperingen, met de studie van de plannen met betrekking tot het beheer, de vulgarisatie en de samenwerking alsmede met de technische en algemene economische studies, enz.

3. Financiering van het Centrum

Het geld dat nodig is voor de goede werking van het Centrum zou moeten gezocht worden in een permanente dotatie uit de gewestelijke budgettaire massa, in een steunverlening vanwege het Waalse Bosbouwfonds en in een belangrijke bijdrage van de boscigenaars.

Ten slotte zou technische en wetenschappelijke steun moeten worden verleend door de gewestelijke overheden waaronder het bosbedrijf ressorteert.

BESLUITEN

Na deze enkele summiere beschouwingen moeten wij constateren dat het Waalse bosbedrijf, vooral dan de particuliere bossen, niet als model kan dienen voor een regionale verticale integratie. Met uitzondering van enkele zeldzame voorbeelden van activiteiten in de houtverwerkende sector, beperkt dat beheer zich tot het ophalen van een grondstof die ongetwijfeld kostbaar is maar, in de geest van de Walen, wellicht nog niet kostbaar genoeg om ze ertoe aan te zetten hun producten ter plaatse te valoriseren.

Gezien in het raam van de huidige gewestvorming en planning en van de samenvoeging van gemeenten is het ogenblik gunstig om een doeltreffend bosbeleid toe te passen. Dat beleid moet in zijn geheel worden bekeken, dat wil zeggen dat het moet gericht zijn zowel op de keuze van de jonge aanplantingen en het onderzoek naar de ideale beplantingsvoorwaarden, als op de daaropvolgende werkingsfase en zelfs op de commercialisatie van de verwerkte producten. Daarvoor is vanzelfsprekend een nieuwe verdeling vereist van de bevoegdheden van de huidige overheidsinstellingen, nl. de Ministeries van Landbouw en Economische Zaken enerzijds en de Staatssecretariaten tot welke bevoegdheid de Streekconomie en de Bossen, de Jacht en de Visvangst behoren, anderzijds.

De Waalse bosgebieden waarvan de productiviteit nog zou kunnen stijgen door een beter beheer en een meer rationele exploitatie, zullen een belangrijker rol spelen in onze economische activiteiten dank zij de ontwikkeling van een eigen bosindustrie waarvan de weerslag heel wat voordeliger zal uitvallen dan de huidige verkoop buiten het gewest van onze grondstoffen in ruwe staat of nauwelijks bewerkt.

Wil Wallonië het beste halen uit zijn bospatrimonium en uit de potentiële meerwaarden ervan, dan moet het zorgen voor instellingen die in staat zijn de huidige leemten op te vullen.

In de overheidssector zou een meer rationele ontginning en een verlenging van de productieketen tot stand kunnen komen dank zij de oprichting van een net van exploitatie-eenheden die de vorm aannemen van louter intercommunale of gemengde intercommunale verenigingen of van regieën.

Het bosbedrijf zou voor alle onder het bosbeheer vallende bossen moeten worden gecentraliseerd onder optimale voorwaarden en toevertrouwd aan het Bestuur van Waters en Bossen.

Het Waalse bosbouwkundig onderzoek zou moeten worden geregionaliseerd in een proefstation waarvan een der voornaamste taken dient te zijn de verbetering en de aanpassing van jonge aanplantingen aan de ecologische voorwaarden van de streek.

Bovendien zou het particuliere en het openbare bosbedrijf aanzienlijke overheidssteun moeten krijgen in de vorm van rentetoelagen of van technische bijstand, die zou worden gegeven in een centrum voor bosbeleid.

Steeds in hetzelfde verband zou het Centrum aan de eigenaarsverenigingen en zelfs aan individuele eigenaars beheersplannen op middellange termijn voorstellen. Financiële steun, vulgarisatie en technische bijstand zouden de betrokkenen moeten aanzetten tot een maximale valorisatie van de producten ter plaatse.

Dat algemene beleid van de openbare en de particuliere sector zou een beroep moeten kunnen doen op een gewestelijk bosbouwfonds, dat voor de onontbeerlijke financiële steun zou kunnen zorgen.

Om het welslagen van die onderneming te garanderen zou Wallonië op dat gebied, zoals op zovele andere gebieden, eindelijk moeten kunnen steunen op een minimum aan cijfermaterieel. Die essentiële statistiek zou het mogelijk maken om een globaal bosbouwbeleid op een steviger basis uit te werken.

Een ander maakt deel uit van een omvangrijk programma dat de mentaliteit in onze hedendaagse bosbouwkringen wel eens grondig zou kunnen wijzigen. De gewestelijke autoriteiten zouden daar zo spoedig

d'administratie devrait être composé des pouvoirs régionaux ayant les forêts dans leurs attributions et de représentants du Conseil économique régional de Wallonie et de la Société de Développement régional.

Il faudrait veiller à faire participer le plus grand nombre de propriétaires. Les organisations représentatives des travailleurs du bois participeraient aux délibérations du Centre avec voix consultative.

Un personnel scientifique et technique présenterait les travaux à des commissions chargées de formuler les conclusions. Ces commissions pourraient s'occuper de la promotion des groupements forestiers, de l'étude des plans de gestion, de la vulgarisation, de la coopération, des études techniques et économiques générales, etc.

3. Financement du Centre

Les fonds nécessaires au bon fonctionnement du Centre devraient provenir d'une dotation permanente de l'enveloppe budgétaire régionale, d'une aide du Fonds forestier wallon et d'une contribution importante des propriétaires forestiers.

Enfin, des aides techniques et scientifiques devraient être fournies par les autorités régionales ayant la forêt dans leurs attributions.

CONCLUSIONS

Au terme de ces quelques considérations sommaires, force nous est de constater que l'économie forestière wallonne, surtout privée, ne peut être prise comme modèle d'intégration verticale régionale. Hormis quelques rares exemples d'activités en aval, elle se cantonne dans la récolte d'une matière première sans doute précieuse mais peut-être pas encore suffisamment dans l'esprit des wallons, pour les inciter à la valoriser sur place.

Pourtant, dans le cadre de la régionalisation et de la planification actuelles et des fusions de communes, le moment est propice pour l'application d'une politique forestière efficace. Celle-ci doit être comprise globalement, c'est-à-dire englober aussi bien le choix des jeunes plants et la recherche qui permettrait de déterminer les conditions idéales de plantation, que la seconde transformation et même la commercialisation des produits élaborés. Cela impliquerait évidemment une redistribution des compétences des autorités actuelles, notamment entre les Ministres de l'Agriculture et des Affaires économiques, d'une part et les Secrétaires d'Etat ayant l'Economie régionale et celui ayant les Forêts, la Chasse et la Pêche dans leurs attributions, d'autre part.

Les forêts wallonnes, dont la productivité pourrait encore s'accroître grâce à une meilleure gestion et une exploitation plus rationnelle, jouent un rôle plus important au sein de nos activités économiques par le développement d'une industrie forestière propre, dont l'impact sera nettement plus favorable que les ventes actuelles de notre matière première brute ou à peine élaborée en dehors de la région.

Afin de tirer meilleur parti de son patrimoine forestier et des plus-values qui pourraient en résulter, la Wallonie doit se pourvoir d'institutions capables de remédier aux carences actuelles.

Du côté du secteur public, une exploitation encore plus rationnelle et un allongement du circuit économique pourraient être réalisés grâce à la mise en place d'un réseau d'unités d'exploitation sous forme d'intercommunales pures ou mixtes ou de régies.

La gestion de l'ensemble des forêts soumises au régime forestier devrait être globalisée et optimisée sous l'Administration des Eaux et Forêts régionalisée.

La recherche sylvicole wallonne devrait être régionalisée dans une station dont un des rôles premiers serait l'amélioration et l'adaptation des jeunes plants aux conditions écologiques de la région.

D'autre part, le secteur forestier privé et public devrait bénéficier d'une intervention publique substantielle, que ce soit sous forme de subventions d'intérêts ou d'aides techniques organisées dans un centre de la propriété forestière.

Dans la même optique d'ensemble, le Centre proposerait aux groupements de propriétaires, et même aux propriétaires isolés, des plans de gestion à moyen terme. Les aides financières, la vulgarisation et l'assistance technique devraient inciter les intéressés à la valorisation maximale des produits sur place.

Cette politique globale aussi bien du secteur public que privé devrait pouvoir bénéficier d'un Fonds forestier régional susceptible d'apporter le soutien financier indispensable.

Pour que cette entreprise réussisse pleinement, il est urgent que la Wallonie puisse enfin s'appuyer, dans ce domaine comme dans tant d'autres, sur un minimum de données chiffrées. Cette statistique essentielle permettrait de construire une politique forestière globale sur des bases plus solides.

Toutes les propositions que nous venons de formuler représentent un vaste programme susceptible de changer profondément la mentalité de notre monde sylvicole actuel. Les autorités régionales devraient s'y

mogelijk werk van moeten maken, want zij staan voor een onverbid-
delijke vijand, de tijd. De uitvoeringsmiddelen zijn noch eenvoudig
noch gemakkelijk.

Wallonië heeft zowel openbare als particuliere ondernemers nodig
die de passende initiatieven durven te nemen opdat het gewest einde-
lijk de zo lang verwachte economische expansie en inzonderheid de
volledige en tevens beste werkgelegenheid zou kennen.

De gewestelijke overheid moet duidelijk inzien dat zij de motor
van de valorisatie van het Waalse bosbedrijf moet zijn. Aldus zal
de ondernemingszin zich meer kunnen laten gelden en heel ons
bosgebied kunnen stimuleren. Met die wens besluiten wij dit studie-
werk.

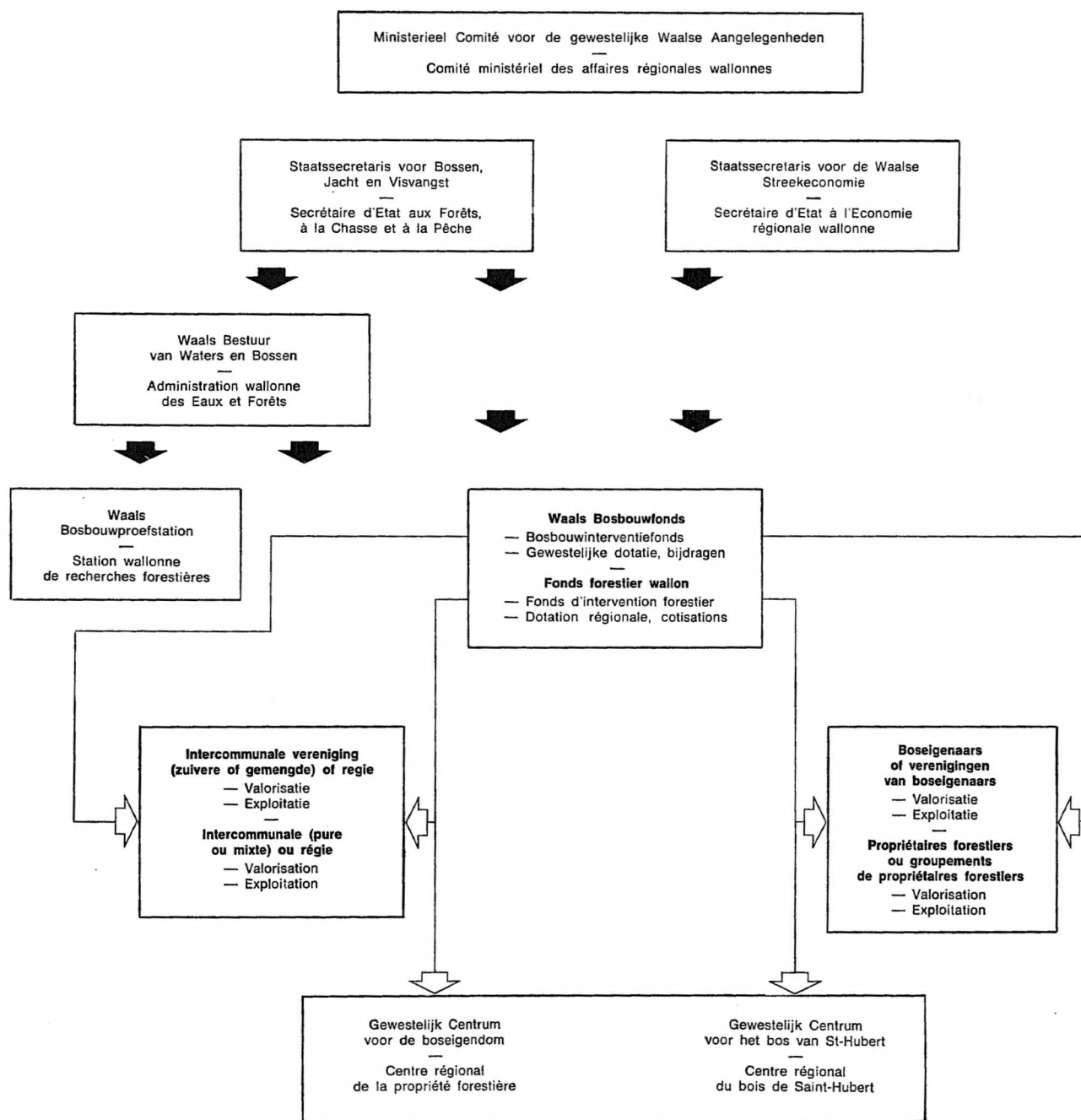
attacher le plus vite possible, car elles ont à faire face à un ennemi
intraitable, le temps. Les moyens pour y parvenir ne sont ni simples, ni
faciles à mettre en œuvre.

La Wallonie a besoin d'entrepreneurs tant publics que privés, qui
osent prendre les initiatives nécessaires afin que la région connaisse
enfin l'expansion économique tant attendue et en particulier le plein et
le meilleur emploi.

Il faut que les autorités régionales soient pleinement conscientes du
rôle d'impulsion qu'elles doivent assumer en faveur de la forêt wal-
lonne. C'est ainsi que l'esprit d'initiative pourra à nouveau se déployer
et prodiguer un effet d'entraînement au profit de toute région forestière.
Tel est le souhait que nous osons formuler au terme de cette étude.

Schema voor de institutionele herstructurering van de Waalse boshuishoudkunde

Schéma de restructuration institutionnelle de l'économie forestière wallonne

Verklaring : gezagsfunctie

Légende : fonction d'autorité

financierings- en/of subsidiëeringsfunctie

fonction de financement et/ou de subventionnement

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Er wordt een Waals Bosbouwfonds opgericht dat tot taak heeft alle activiteiten ten uitvoer te brengen die de bosbouw in Wallonië kunnen bevorderen.

Art. 2

Voor steunverlening door het Waals Bosbouwfonds komen in aanmerking :

- 1° de eigenaars van bossen en wouden die aan de staatsbosbouwregeling onderworpen zijn,
- 2° de eigenaars of verenigingen van eigenaars van particuliere bossen,
- 3° het « Centre wallon du Bois » te Saint-Hubert en iedere andere instelling van openbaar nut die rechtstreeks met de bosbouw in Wallonië te maken heeft.

Art. 3

Het Waals Bosbouwfonds verleent, onder de door de Koning bepaalde voorwaarden, voordelen of rentetoelagen aan de in artikel 2 vermelde natuurlijke of rechtspersonen.

Het Fonds kan steun verlenen voor elke transactie met het oog op :

- a) de aankoop van materieel voor boswerken;
- b) het aanleggen en geschikt maken van boswegen;
- c) het verrichten van investeringen die ertoe bijdragen dat de Waalse bosbouw een grotere plaats krijgt toebedeeld in het milieubeleid en in een beleid van openstelling van de bossen voor het publiek;
- d) het op peil houden van de kwaliteit van de houtmassa en het voeren van een beleid inzake bosverkavelingen;
- e) het toekennen van leningen met het oog op de gehele of gedeeltelijke vereffening van de op beboste percelen drukkende successierechten;
- f) het vervangen van percelen met geringe opbrengst of van teruggelopen kwaliteit;
- g) het financieren van onderzoek met een wetenschappelijk of technologisch karakter;
- h) het financieren van mechanisatietechnieken die het best geschikt zijn voor de bossen.

De rentetoelage mag de rentevoet niet doen dalen beneden een percentage dat wordt vastgesteld door de Minister tot wiens bevoegdheid de Waalse bosbouw behoort.

Art. 4

Het Fonds kan tevens schadeloosstellingen toekennen aan de in artikel 2 vermelde natuurlijke en rechtspersonen die bij overeenkomst niet-winstgevende investeringen of verplichtingen in verband met het beheer aanvaarden, met name voor :

- a) de omschakeling van bij koninklijk besluit vastgestelde bospercelen waarvan de houtsoorten weinig of niet winstgevend zijn;

PROPOSITION DE LOI

Article 1

Il est institué un Fonds forestier wallon dont l'objet est la réalisation de toutes opérations qui sont de nature à promouvoir la valorisation de la forêt wallonne.

Art. 2

Les bénéficiaires du Fonds forestier wallon sont :

- 1° les propriétaires de bois et forêts soumis au régime forestier,
- 2° les propriétaires ou associations de propriétaires forestiers privés,
- 3° le Centre wallon du bois à Saint-Hubert et tout autre organisme d'intérêt public ayant des implications directes dans la valorisation forestière wallonne.

Art. 3

Le Fonds forestier wallon sert à octroyer aux conditions fixées par le Roi des avantages ou subventions-intérêts aux personnes physiques et morales désignées à l'article 2.

Le Fonds pourra soutenir toute opération visant notamment à :

- a) l'achat de matériel destiné aux travaux forestiers;
- b) la création et l'aménagement des voiries forestières;
- c) la réalisation d'investissements destinés à faciliter le rôle de forêt wallonne dans une politique d'environnement et dans une politique d'ouverture de la forêt au public;
- d) le maintien des massifs forestiers dans leur intégralité et la réalisation d'une politique de remembrement des forêts;
- e) l'octroi de prêts destinés au règlement en tout ou en partie des droits de succession afférents à des parcelles boisées;
- f) la conversion et l'enrichissement des peuplements de faible rendement ou de peuplements dégradés;
- g) le financement d'opérations de recherche à caractère scientifique ou technologique;
- h) le financement des moyens de mécanisation les mieux adaptés à la forêt.

La subvention-intérêt ne peut avoir pour effet de réduire le taux d'intérêt en dessous d'un pourcentage établi par le Ministre ayant les forêts wallonnes dans ses attributions.

Art. 4

Le Fonds peut également octroyer des dédommagements aux personnes physiques et morales désignées à l'article 2, qui acceptent par contrat des investissements non rentables ou des contraintes de gestion, notamment pour :

- a) la reconversion de peuplements en essences ou à régime peu ou non rentables, fixés par arrêté royal;

b) iedere beperking op de normale exploitatie van bospercelen;

c) de investeringen of lasten die een gevolg zijn van de uitvoering van het milieubeleid of van het beleid van openstelling van de bossen voor het publiek.

Art. 5

De waarborg van het Fonds kan afhankelijk worden gesteld van de terugbetaling van het kapitaal, de interesten en andere lasten van de leningen die werden toegekend aan de in artikel 2 bedoelde natuurlijke en rechtspersonen met het oog op de totstandbrenging van de in artikel 3 genoemde activiteiten, voor zover deze leningen worden verleend door een met dit doel erkende publieke of particuliere kredietinstelling.

De waarborg van het Fonds vormt een aanvulling op de door de aanvrager van het krediet gevormde zekerheidsstellingen. Behoudens afwijking die, met toestemming van de Minister van Financiën, wordt toegestaan door de Minister tot wiens bevoegdheid de Waalse bosbouw behoort, mag deze waarborg niet meer dekken dan 75 % van de toegestane lening.

Het totale bedrag ten belope waarvan de waarborg van het Fonds kan worden toegekend wordt, op voorstel van de Minister tot wiens bevoegdheid de Waalse bosbouw behoort, vastgesteld door de Koning.

Art. 6

De financiële steun vanwege het Waalse Bosbouwfonds kan onder bepaalde voorwaarden die door het beheerscomité moeten worden bepaald, samengevoegd worden met andere door de overheid verleende steun.

Art. 7

De Koning stelt de aard en de wijze van uitvoering vast van de diverse financiële tegemoetkomingen ten gunste van de openbare en particuliere Waalse bossen.

Art. 8

De erkenning van de kredietinstellingen geschiedt door de Koning op voorstel van de Minister tot wiens bevoegdheid de Waalse bosbouw behoort.

Art. 9

Het Waals Bosbouwfonds wordt gestijfd :

1° door een jaarlijkse dotatie uitgetrokken op de begroting van de Minister tot wiens bevoegdheid de Waalse bosbouw behoort;

2° door een participatie van de eigenaars van openbare en particuliere bossen door middel van bijdragen « ad valorem » op de verkopen van gehakt hout, bijdragen waarvan het bedrag zal worden vastgesteld door het Beheerscomité, in akkoord met de Minister tot wiens bevoegdheid de Waalse bosbouw behoort;

3° door de interesten van de activa van het Fonds;

4° door allerlei bedragen die aan het Fonds kunnen worden toegekend.

De taks die door de Waalse provincies geheven wordt op de verkopen van gehakt hout wordt opgeheven vanaf de 1ste januari van het jaar volgend op de bekendmaking van deze wet in het *Belgisch Staatsblad*.

b) toutes restrictions à l'exploitation normale des peuplements;

c) les investissements ou charges imposés par une politique de l'environnement et d'ouverture de la forêt au public.

Art. 5

La garantie du Fonds peut être attachée au remboursement en capital, intérêts et accessoires, des prêts consentis aux personnes physiques et morales visées à l'article 2 et en vue de la réalisation des opérations mentionnées à l'article 3, pour autant que ces prêts soient accordés par un organisme de crédit, public ou privé, agréé à cette fin.

La garantie du Fonds complète les sûretés constituées par le demandeur de crédit. Sauf dérogation accordée par le Ministre ayant les forêts wallonnes dans ses attributions, cette garantie ne peut couvrir plus de 75 % du crédit consenti.

Le montant total à concurrence duquel la garantie du Fonds peut être accordée est fixé par le Roi, sur proposition du Ministre ayant les forêts wallonnes dans ses attributions.

Art. 6

Les interventions financières du Fonds forestier wallon peuvent, suivant certaines modalités à définir par le Comité de gestion, s'ajouter aux autres interventions des pouvoirs publics.

Art. 7

Le Roi fixe la nature et les modalités d'exécution des différentes interventions financières en faveur de la forêt wallonne publique et privée.

Art. 8

L'agrément des organismes de crédit est accordée par le Roi sur proposition du Ministre ayant les forêts wallonnes dans ses attributions.

Art. 9

Le Fonds forestier wallon est alimenté :

1° par une dotation annuelle inscrite au budget du Ministres ayant les forêts wallonnes dans ses attributions.

2° par une participation des propriétaires publics et privés sous forme de cotisations ad valorem sur les ventes des coupes de bois dont le taux sera fixé par le Comité de gestion, après accord du Ministre ayant les forêts wallonnes dans ses attributions;

3° par les intérêts produits par les avoirs du Fonds;

4° par les sommes généralement quelconques qui peuvent lui être attribuées.

La taxe perçue par les provinces wallonnes sur les ventes de coupes de bois est supprimée dès le 1er janvier de l'année qui suit la parution de la présente loi au *Moniteur belge*.

Art. 10

Er wordt een op paritaire basis tussen de overheids- en de privésector samengesteld beheerscomité opgericht, dat tot taak heeft alle aanvragen om tegemoetkomingen te bestuderen, de verdeling van de inkomsten voor te stellen volgens de diverse criteria van toekenning, de aard van de programma's te bepalen die voor financiering in aanmerking komen, de toekenningsvoorwaarden vast te stellen en eventueel de wijze van terugbetaling te bepalen.

Art. 11

Het Beheerscomité bestaat uit vertegenwoordigers van de eigenaars van openbare en particuliere bossen, uit vertegenwoordigers van de sector voor de valorisatie van de Waalse bossen en uit de betrokken vakorganisaties, die raadgevende stem hebben. Het aantal leden van het Beheerscomité wordt bij ministerieel besluit vastgesteld door de Minister tot wiens bevoegdheid de Waalse bosbouw behoort.

Het Beheerscomité bepaalt het algemeen beleid van het Fonds onder het toezicht van de Minister tot wiens bevoegdheid de bossen behoren.

Het huishoudelijk reglement van het Beheerscomité wordt vastgesteld door de Minister tot wiens bevoegdheid de Waalse bosbouw behoort.

Art. 12

De Minister tot wiens bevoegdheid de Waalse bosbouw behoort wijst de instelling aan die de boekhouding van het Fonds voert en stelt het reglement ervan vast. Dit reglement kan afwijken van de bepalingen waaraan de Rijkscomptabiliteit onderworpen is.

Art. 13

Onverminderd de strafrechtelijke sancties, met name die welke gesteld zijn bij het koninklijk besluit van 31 mei 1933 betreffende de verklaring te doen in verband met de subsidies, vergoedingen en toelagen van elke aard, die geheel of gedeeltelijk ten laste van de Staat zijn, kan de Minister tot wiens bevoegdheid de Waalse bosbouw behoort, degenen die valse verklaringen hebben afgelegd om de voordelen van het Fonds te genieten, tijdelijk of definitief van de voordelen van dit Fonds uitsluiten.

Art. 14

Vóór 31 maart van ieder jaar bezorgt de Minister tot wiens bevoegdheid de Waalse bosbouw behoort, aan de Gewestelijke Waalse Assemblée een verslag over de activiteiten van het Fonds tijdens het afgelopen jaar.

2 mei 1979.

Art. 10

Afin d'examiner les demandes d'intervention de toute nature, de proposer la répartition des ressources entre les différents modes d'intervention, d'examiner les types de programmes à financer, de fixer les conditions d'octroi et, s'il échet, des modalités de remboursement, il est institué un Comité de gestion sur base paritaire entre le secteur public et le secteur privé.

Art. 11

Le Comité de gestion comprendra les représentants de propriétaires forestiers publics et privés ainsi que les représentants du secteur de la valorisation du bois wallon, et à titre consultatif, les organisations syndicales intéressées. Le Ministre ayant la forêt wallonne dans ses attributions, fixera par arrêté ministériel le nombre des membres du Comité de gestion.

Le Comité de gestion déterminera la politique générale du Fonds sous la tutelle du Ministre ayant les forêts dans ses attributions.

Sur proposition du Comité de gestion, le Ministre ayant la forêt wallonne dans ses attributions, fixe le règlement d'ordre intérieur.

Art. 12

Le Ministre ayant les forêts wallonnes dans ses attributions détermine l'organisation et le règlement qui assure la comptabilité du Fonds. Ce règlement peut déroger aux dispositions régissant la comptabilité de l'Etat.

Art. 13

Sans préjudice des sanctions pénales, notamment de celles prévues par l'arrêté royal du 31 mai 1933, concernant les déclarations à faire en matière de subventions, indemnités et allocations de toute nature, qui sont, en tout ou en partie, à charge de l'Etat, le Ministre qui a les forêts wallonnes dans ses attributions peut exclure définitivement ou temporairement des avantages du Fonds, ceux qui, pour obtenir ces avantages, auraient fait des fausses déclarations.

Art. 14

Chaque année, avant le 31 mars, le Ministre ayant les forêts wallonnes dans ses attributions soumet à l'Assemblée régionale wallonne, un rapport sur les activités du Fonds au cours de l'année écoulée.

2 mai 1979.

H. PIERRET
A. LERNOUX
M. WATHELET
F. FRANÇOIS
G. SCHYNS
A. LIÉNARD